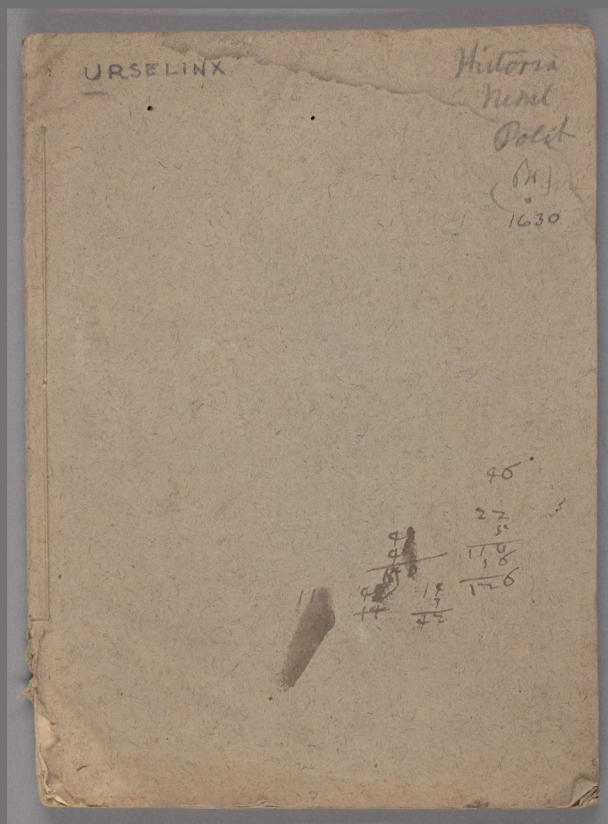

Usselinx, Willem

Waerschouwinge over den treves met den koningh van ...

Tryck // / 125 B 14 c Br. 1630

Tillkomstår 1630

Digitaliserad år 2019

National Library
of Sweden

URSELINX

Historia
Nunel
Polet

(M)

1630

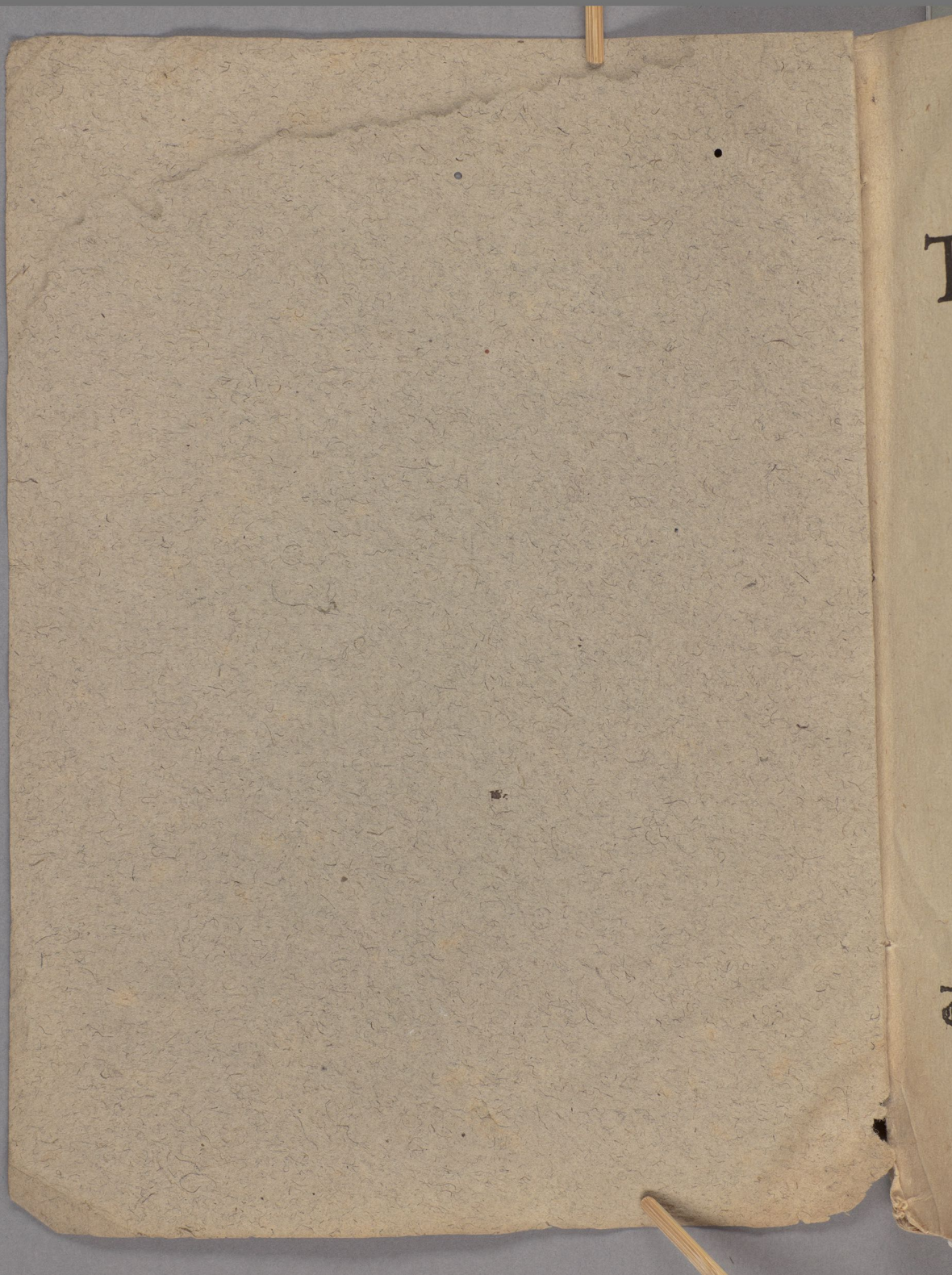
45

22
5

110
18
128

44
44
88
44
14

18
7
25

Uvaerschouwinge
Over den
T R E V E S

Met den Koningh van Spaignien.

Door

Willem VVsselinx.

Ende

In Druck uytgegeven door een Lief-
hebber des Vaderlants.

TOT VLISSINGEN,

Gedruckt by Samuel Claeys Versterre, Boeckverkooper
woonende op de Haven/inden berguldé Wyhel/1630.

Verrijking

Over den

TREVE

Op den zonnig den Dagen

Door

Willelm Nijhoff.

Grise

In Druk uitgegeven door een Lich.
hebbet des Vastants.

TOT VISSINGEN

Woonste op de Vastant inder verrijking Dagen 1730.
Gedrukt by Samuel Clays Verheer, Boeckverkoop

Handwritten text in the top right margin of the adjacent page.

A

den,
Staet
der ge
de or
langh
wens
hang
van d
verlic
voor
oper
hare
van
opr
gev
no
tw
den
le
he
be

Aen de Ed. Mo. Heeren, mijn Heeren
de Staten van Zeelandt.

Dele Mo. Heeren,

Alsoo ick nu ontrent een Jaer geleden uyt Sweden ben gekomen met Brieven van Recommandatie van sijne Konincklijke Majest. van Sweden mijnen aldergenadighsten Koninck ende Heer, aen de Hoog. Mo. Heeren mijn Heeren de Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, om hare Hoog. Mo. eenige saecken aen te dienen, daer desen Staet seer veel was aengelegen. Als niet alleen streckende om sonder gevaer ende groote bewaringe van't Landt, ofte naelatinge van de ordinaris middelen van Offensive of Dessenive Oorloge. De langhdurige Inlantsche Oorloge met Godes hulpe haest tot een gewenscht eynde te brengen, ende de Spaigniaerden met haren aenhangh over 'tgeberghte te jagen, daer de volkomen verseeckeringe van desen Staet in gelegen is. Maer die bovendien tot merckelijcke verlichtinge van de bedruckte Christenheyt, ende voornemelijck tot voordeel van de West-Indische Compagnie soude strecken. Welcke openinge ick hare Hoog. Mo. hebben aengeboden te doen, mits dat hare Hoog. Mo. my souden believen inder billickheyt toefegginge van recompense te doen voor de diensten dese Landen gedaen in het oprechten van de West-Indische Compagnie, die sonder mijn voor-geven, neerstigh aenhouden, ende meer als dertigh jarigen arbejdt, noyt tot haren aenvangh en soude geraeckt zijn, gelijk ick niet en twijfele of 'tselve is uwe Ed. Mog. genoeghsaem bekend. Soo hadden hare Hoog. Mo. goet gevonden my favorable Brieven te verleenen aen de Negentiene, of in absentie aen de Ed. Heeren Bewinthebbers van de West-Indische Compagnie t'Amsterdam, om aldaer belooninge voor mijn diensten ende vrucht van mijnen arbejdt te bek omen.

bekomen. Dan alsoo de Ed. Heeren Bewinthebbers geen volkomen
 kennisse hebben van de diensten die ick hier in hebbe gedaen, om dat
 mijne meeste befoignien zijn gevallen met de Ed. Heeren Gedeput-
 teerde uyt hare Hoog. als uwe Ed. Mo. vergaderinge. Soo is daer
 niet vruchtbaerlijcx opgevolgt, dan dat hare Ed. my Brieven aen
 hare Hoog. Mo. in antwoordt van hare Hoog. Mo. Missive hebben
 gegeven. Daer op het hare Hoog. Mo. heeft belieft de saecke te la-
 ten berusten sonder over de Recompense van mijne diensten te dis-
 poneren, die ick nochtans meene sonder Roem ghesproken, soo
 groot te zijn als oyt yemandt dese Landen gedaen heeft. Dies niet
 tegenstaende, soo hebbe ick gedreven zijnde door de groote affectie
 die ick tot den welstandt deser Vereenighde Landen ben dragende,
 daerom niet willende laten dese bygaende waerschouwinghe over
 den Treves te doen. Om dat den selven niet alleen en soude strec-
 ken tot verhinderinge van mijn voorhebben, maer voornemelijck,
 om dat hy voor desen Staet ende de geheele bedruckte Christenheyt
 soude schadelijck wesen. Achtende dat ick niet soude doen tegen
 mijn devoir, soo ick nae mijn beste vermogen de Argumenten we-
 der leyde, die onder den gemeenen Man tot voortganch van den
 Treves gebruyckt worden. Ende met eenen aenwese waerom den
 selven geen voortganch behoort te hebben. Sonder nochtans
 daer mede eenighsints te willen wederspreecken de Redenen ende
 oorfaecken die haer Hoog. ofte uwe Ed. Mog. souden mogen be-
 wegen daer van te handelen. Verhopende dat ick daer mede sal ge-
 daen hebben, een saecke uwe Ed. Mo. aengenaem. Hebbe derhalven
 niet willen naelaten uwe Ed. Mo. dese bygaende waerschouwinge
 oock te presenteren, of daer in yets mocht gevonden worden be-
 denckens waerdigh, ofte dat naerder verklaringe behoefde. Vwe Ed.
 Mo. biddende te gelooven, dat dit niet anders en spruyt als uyt een
 gantsch genegen gemoedt tot den dienst van uwe Ed. Mo. Dat ken-
 ne God dien ick bidde uwe Ed. Mo. te verlcenen een lange ende
 voorspoedige Regieringe. In Vlissingen desen 14. Februarij 1630.

Vwe Ed. Mo.

Alderondanighsten Dienaer

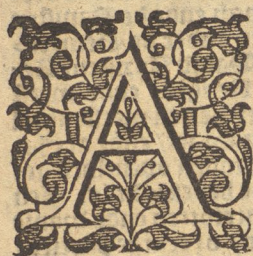
WILLEM VUSSELINX.

Waerschouwinge

Over den

TREVES.

Alsoo door het boozgeven van eenen langdurigen Treves/ den Appel der tweedzacht in de Vereenighde Landen schijnt geworpen te zijn. Daer wt groote disputen ende vershillen ontsaen/ niet alleen by den gemeenen Man/ maer oock onder de Regeerder des Lants/ soo wel in de Steden ende Provintien/ als d'eene Provintie teghen d'ander/ Ende alsoo nae mijn oordeel (insiende den tegenwoordigen standt deser Landen/ ende de constitutie ende gelegentheyt van Europa) den dagh van het sluyten van den Treves/ den dagh van de Ruine/ verderf ende ondergangh van desen slozifanten Staet sal wesen/ wiens gelijcke nu in Europa niet en is: Dat/ benebens dien/ daer aen booz nemelijck hanght het leven ende uptterste verderf van alle die in dese Landen professie doen van de ware Christelijcke Gereformeerde Religie/ ende haren Salighmaecker Iesus Christus met den monde willen belijden ter Saligheyt. Als mede den vorderen ondergaugh van eeniger onser Bondtgenoten ende goede Naburen. Soo ist dat ick meyne dat alle getrouwe Patriootten ende goede Christenen die niet met my gelijck gevoelen van dese saecke mochten hebben. Niet alleen niet qualijck doen/ soo sy de Heeren/ Edelen ende Doetschappen daer ober waerschouwen/ Maer datse van naturen/ Rechts ende constentie wegen schuldigh zijn sulcx te doen. Jae datse haer tegen God/ r' Vaderlandt ende haer eegen leven grootelijck souden besondigen soo sy 'selbe nae-laten. Het welck my dan oock heeft doen resolveren de Penne in de handt te nemen/ Doornemelijck om datmen siet/ wie den Treves versoecht/ begeert/ op't hooghste drijft ende daer nae verlanght. Als mede de frivole/ ongerijnde/ bedriegelijcke schijn-redenen diemen by den gemeenen Man hoozt gebzurcken/ om de welke hy sijnen booztgangh behoort te hebben. Te meer om dat dies niet

tegenstaende om den selven noch gherwist ende in ghearbeydt wozt/
 Waer uptmen groote oorzaecke heeft te vzeesen / dat by die gene die
 sulcx boozgeben upt misverstandt / moerwille / of misschier oock wel
 dooz corruptie gefondicht wozt. Niet wetende of de Heeren eenige
 krachtiger of bondiger redenen hebben daer op den selven gebouwt
 wozt. Om hier dan bondiger van te handelen en wel te verstaen wat
 van den Treves te houden zy / sal ick

Ten eersten aenwisen wie den Treves verfoecken, begeeren en drijven,
 ende welcke daer meest tegen zijn.

Ten anderen sal ick de schijn-redenen weder-leggen die daer voor ghe-
 bruyckt worden.

Ten derden aenwisen om wat Redenen en oorsaecken diengeenen voort-
 gaugh behoort te hebben.

I. Die den Treves versoeken zijn / soomen seght den / Koningh
 van Spaignien met de Ertz-Hertoginne. Die den selven begeeren en-
 de daer nae verlangen / sijn hare be-eedighde Regenten in de Ober-
 heerde Landen: Den Keyser met sijnen aenhangh ende de Papisten
 in dese Vereenighde Landen. Ende die den selven onder de Gemeen-
 te meest drijven sijn Libertijnen/ Vp-geesten/ David Jozisten/ Kes-
 monstranten/ Apostaten van de Gerefomezde Religie / ende meest
 alle andere Ketteren ende Dwael-geesten / van welke den meestendeel
 geslagen ende geswozen Vpanden sijn van desen Staet / ende al t'sa-
 men van de Gerefomezde Religie / die in dese Landen opentlijck ge-
 leert ende met publijcke authoriteyt ingeboert ende bevesticht is. Ick
 twijffel niet of daer sijn oock wel eenige goede Partijten ende vrome
 Christenen / die upt misverstandt / vzeesachtigheyt / of eenige particu-
 liere insichten toestaen / om welckers wille dese waerschouwinge oock
 meest geschiet / ende niet booz dien diese versoeken / begeeren ende mer
 een quaet gemedt drijven / want hoe meer datmen alsulcke bewijst dat
 hy den Staet ende de Religie schadelijck is / hoe sy dien meer sullen
 begeeren / ende daer op dzingen / als zynde sulcx haer booznaemste wit-
 ende Scopus.

Die daer meest tegen zijn / sijn die van de Christelijcke Gerefomezde
 de Religie / de welke kennende den haet harer Vpanden / met de listen
 ende practijcken die sy alijt hebben gebuycht / om haer te verderben
 ende t'onder te vzen / Seer groote oorzaecke hebben om te vzeesen
 ende op haer hoede te wesen / wel wetende dat het haer goet / bloet ende
 leben sal kosten / soo sy dooz den Treves bedrogen ende t'onder ge-
 vzaecht worden. Daer de Papisten / Libertijnen ende andere Vpanden
 van Gods Kercke niet nae en vzen / gelijck hare dagelijcsche pro-
 poosten genoegh beruygen.

Ende al hadden wy geen ander proebe of bewijs van den Treves als
 dat onse Vpanden dien wenschen ende onse Vrienden dien haten / soo
 waer tselve genoeghsam om ons dien te doen blieden als een schade-
 lijcke Peste ende doodtlijck vergift / wetende dat onse Vpanden dien
 niet en versoeken als tot ons verderf ende ondergangh. Ten ware
 datmen

datmen wilde gelooben dat die den Crebes versoeken / begeerten ende
 d'zijnen / beter Patriotten ende de Religie meer toegedaen waren / als
 die daer openbare belijdenis van doen. Of dat Minerva der Crebes-
 d'ijvers herffenen meer hadde beseten als d'andere die van contrarie
 ende gesonder gebodden zijn. Welcke tegenstellinge ick hebbe goet ge-
 bonden hier te doen / om dat selve genoegh ware om van den Crebes
 te oordeelen / al hadde niemandt geen andere kennisse van dese Saecke
 of van den Staet deser Landen / Wetende datmen altyt moet gaen
 in't contrarie van synen Vpandt / gelijk Salomon ons leert Prov. 26. 24.
 Den Vpandt wort bekend by sijne Redene, hoewel dat hy in't herte valsch is ;
 Wanneer hy sijn stemme vriendelijck maectt soo en gelooft hem niet, want
 seven grouwelen zijn in sijn herte.

II. De Blimp-redenen die sy gebuycken om de hooge Oberhepte
 in slaep te wiegen / haer 't swaerdt wpt de handt te praten / ende te doen
 aflaten van de wettelijcke beschuttinge deser Landen ende der vromer
 Christenen in de selve / nae wiens goet ende bloet den Vpandt haecht /
 Als mede van't verbolgh harer Victozien / om te komen tot de volko-
 men verlossinge der Nederlanden / ende alsoo te genieten eenen vasten /
 bondigen ende verseeckerde Vrede.

Sijn eerstelijck het liefelijck wooydt van Vrede / datmen eens een
 eynde moet maecten van soo veel bloet vergietens / Datmen lange sal
 bechten eer het effen gebochten is / dat ons den Vrede seer hooghlijck
 is gerecommandeert / ende diergetijcke lamentatien meer die op dese
 saecke niet passen of sluyten / maer geheel buyten propoost zijn.

Ten anderen dat geen Oorloge rechtvaardigh is / of sy moet noot-
 wendigh wesen / ende dat onse Oorloge niet meer nootwendigh kan
 wesen / naedemael dat wy nu Vrede konnen bekomen.

Dooz het derde / dat gemerckt d'onseckerheyt der Oorloge / 't ge-
 luck soude konnen keeren / waer dooz wy als dan soo goeden Condi-
 tien niet souden konnen besprecken als tegenwoordigh.

Het vierde dat wy nu veel machtiger Vpanden hebben als te doozen /
 ende niet alleen den Koningh van Spaignien / maer oock den Keyser
 hebben te breefen / die nu meester van Duytschlandt zijnde / ons een
 sware Oorloge soude konnen aendoen. Daer toe sy gebuycken 't exem-
 pel van den inbal in de Deluwe.

Ten vijften / dat den Koningh van Spaignien siende dat wy tot
 geen Vrede willen verstaen / Vrede in Italien sal maecten / gelijk
 hy in Engelandt tracht te doen. Ende sal ons dan met alle zyn macht
 aentasten.

Ten seften / dat sijne Onderdanen in de Overheerde Landen meer
 sullen contribueren als sy tot nu toe hebben gedaen / siende dat wy tot
 geen Vrede willen verstaen.

Dooz het sevende dat wy in Crebes zijnde / de bijje Zeebaert sullen
 hebben / waer dooz alle Meerdinghen sullen slozeren ende toenemen /
 booznemelijck dooz den handel op Spaignien.

Het achste / dat Hollandt niet grooter noch machtiger kan worden
 als het

als het nu is / Ende datmen niet moet trachten meer Landen noch Steden te winnen / om dat de lasten daer mede meer toe als af nemen / Ende dat de Reeringen daer mede meer souden af als toenemen.

Het negende ende laetste / dat onse Finantien soo zijn verlopen / ende de Landen soo veel ten achter / dat niet mogelijk is d' Oorloge langer te continueren.

Dit is alsoo 't gene ick kan vernemen / dat onder de Gemeente tot boozdeel van den Crebes wort gesept / waer op schier met een woort soude konnen geantwoort worden / namelijk ontrou. Want al'oo gantsch geen betrouwen mach gestelt worden op des Dyants accoozt ende beloften / Ende dat meest al wat hier gesept wort / ons meer nae den Crebes ende in den selven sal treffen / soo kan ons den selven geen nur maer onderganch veroorzaecken / 'twelck ick wat bzeeder sal bewijfen.

1. Belangende het eerste point / soo isser niemant die ontkent / dat eenen goeden / vasten / bondigen ende verseeckerden Dede verre booz de Oorloge is te pfereren. Ende dat eenen lydelijcken Dede veel beter is als een goede Oorloge. Soo wanneer den Staet mer de Religie ende de Dyphert mogen behouden blijven. Ende dat onse Dnie / Verbintenissen ende den standt onser Bondgenoten / ende goede Raeburen sulck eenighsints lijden mogen / Maer als die souden perijckel loopen van haren onderganch / ende dat den Dede sonder openbare Bondhzeekinghe niet kan gemaecht worden / ofte darmen om te sparen 't leven der Krijghslieden soude moeten sien soo veel arme onnoosele Menschen moozden / hzanden / hangen / ende dooz Beul's handen sterben / gelijk d'oogen van eenige onder ons 'tselbe hebben gesien / De reste bannen / de goederen confisqueren / ende dat de kostelijcke Dyphert booz ecuwighe soude verloozen gaen. Soo is een ongheluckighe Oorloge verre boven alsulcken Dede / ick gestwijge Spaensche Afemschepinge te pfereren / Want van isser noch hope van behoudinge ende een goeden upkomst te verwachten / gelijk d'erbindinge ons dooz Gods hulpe tot nu toe heeft bewesen / maer in den Crebes gantsch geene. Ende en kan daer in niet anders gesien noch gespeurt worden als ons eyntlijck verders ende onderganch / den naem ende schaduwe alleen ons hinderlijck zijnde / gelijk upt 'tverbolgh sal blijcken. Het is waer dat ons den Dede van onsen Heere Christus hooghlijck is bevolen / Maer sijnen Dede / ende niet gelijk desen die de Werelt ons geeft / hy is in sulcken val niet gekomen om den Dede te brengen maer 't Swaert / om dat de Werelt die in 't boose leyt / sijn Woort ende Waerheyt haet.

2. Dat geen Oorloge rechtvaerdigh is / of sy moet nootwendigh wesen / daer soude noch veel op te seggen vallen / ende te bestien staen / of de nootwendigheyt niet meer upt de rechtvaerdigheyt / als de rechtvaerdigheyt upt de nootwendigheyt spruyt / 't soude doock een Dispuyt zijn sonder eynde / welke Oorloge nootwendigh of niet nootwendigh ware. Van genomen dat desen grondt-regel vast gingh / soo soude daer

daer' uyt niet volgen dat als eenen Wyande den Wyede versoekt / dat
 soude onrechtbaerdigheyt wesen / dien niet te willen aenbaerden / Oe-
 ten ware dat hy sulcken billijcken Conditionen presenteerde / die in alle
 gerechticheyt bestonden / het welck hier niet geschieden sal of qualijck
 geschieden kan / Want soo den Spaigniaert die sochte / soo heeft hy
 Wyede als hy wilt. Gelyck de Chilezen tot den Spaenschen Gouver-
 neur sepden / als hy met haer van Wyede soude handelen / namentlijck
 dat sy maer eenen Artijckel hadden te besprecken / twelck was dat alle
 de Spaigniaerden terfont uyt haer Landt souden vertrecken / soo
 was den Wyede gemaeckt / sy beloofden haer in Spaignien niet te ko-
 men besoeken / maer sonder dat wasser geenen Wyede te maecken / al
 sonder niet eenen Chilees lebendigh blijben. Van dat is hier den Ko-
 ningh van Spaigniens meyninge niet / maer 'tgaet hem gelyck met
 eenen grooten of kleynen Roouer die tegens alle recht ende billijckheyt
 Landen ende Steden heeft berooft ende geplondert / ende met moor-
 den / ende schoffieringe alles verwoest / Ende siende dat hy moede wozt
 de reste niet kan behomen / ende dat sijn partijc hem te machtigh valt /
 waer dooz hy 'tgeroofde niet alleen soude moeten verlaten / maer dock
 boeten vooz sijnne misdaden / soo soude hy om Wyede bidden / om sijnen
 asem te scheppen / ende tijt ende gelegentheyt te verwachten / om van
 nieuws te mogen beginnen / ende de reste dock te behomen : Want
 daer is geen Misdadiger die siende dat hy van de Oberigheyt soude
 gegrepen worden die niet gaerne en soude Wyede maecken / om sijnen
 Roof te behouden ende de straffe te ontgaen / mits dat van restitu-
 van't geroofde / noch vergoedinge van gedane schaden geen vermaen
 en soude zyn. Wie siet niet dat sulcken Wyede aen te gaen / niet alleen
 onrechtbaerdigh ende oneerlijck maer dock teghens God ware ? die
 d'Oberheyt 't Swaerdt in de handt heeft gegeven tot bescherminge
 der goeden ende straffe der quaden / ende dat die sulcken Wyede aengin-
 gen / waerdigh waren als Poltrons gestraft te worden / ende onwaer-
 digh 't Swaerdt te dzagen.

Eben soo gaet het met de Koningen van Spaignien / wiens wreets-
 heden / tyranijc ende ongerechtige proceduren om hare meenighbul-
 digheyt niet konnen verhaelt worden / De welke niet alleen nu maer
 van tijt tot tijt als sy swack waren / ende met geweld tot haer voozne-
 men niet konden komen / ons haren Wyede of Afem-scheppinge aen-
 boden / sonder te willen restituieren 'tgene sy ons met geweld afgend-
 men hebben / of de gedane schaden te vergoeden / Waer by men siet dat
 der Credes-dijvers voozgeben in desen (namentlijck dat onse Oor-
 loge niet meer soude nootwendigh wesen / om dat den Spaigniaert sijn
 Afem begeert te scheppen ende hem wat te rusten) gantsch valsch /
 ongegrondt ende vol bedriegerijc is / ende wat veelen in haren Schilde
 boeren. Te meer om datmen soo hier soo daer van eenige Leden niet
 anders en hoozt discoureren / als of dese Landen in eenen grad ston-
 den met den Koningh van Spaignien / sonder te letten op de rechte-
 baerdigheyt van onse saecke / Jae dat arger is / soo hoozmen niet
 B allen

alleen binnens monts beeselen/maer openlijck seggen/ dat de Papi-
 sten soo wel als andere Secten behoozden openbare exercitie van hare
 Religie te hebben/ dewijle datmen in alle Religien kan saligh worden/
 sonder uytfluytinge van Joodsche/Turcksche of Heydensche/ Inge-
 lijck om het maintainen van de Religie niet mach Oorlogen/ noch
 daerom in dese Landen noyt gedozicht en heeft/ Verben doch soo
 wijt komen datse seggen/dat onse Oorloge tegen Spaignien niet recht-
 baerdigh is/ of opt geweest heeft? Is sulcx waerachtigh dat onse
 Oorloge niet rechtbaernigh is/ het welck nochtans een crimen Capita-
 rael waere gedencken/ soo behooren wy niet alleen Trebes te maec-
 ken/maer thooft in den schoot te leggen/ genade versoeken ende aen
 de Koningh van Spaignien alles te restituieren/ Maer het contrarie
 waer zijnde/ gelijk het waer is/ dat den aenbaugh ende voortgangh
 van onse Oorloge altijt rechtbaerdigh is geweest/ doch soo dat selve
 van nieuws te willen bewijfen/ waere getracht de Sonne hare klaerheyt
 te willen vermeerderen/ soo volght daer upt dat onse Oorloge nu niet
 min/maer veel nootwendiger is als opt te boozen/ het welck ich wat
 breeder sal deduceren. Het is van kenlijck en gansch notoir/dat d'Oor-
 loge is aengebangan vooz de Privilegien ende Vysheden der Neder-
 landen in't gemeen/maer booznemelijck om af te weeren de tyranij
 die gepleeght wert in't vervolgen/dooden ende ombzengen van groote
 meenichte onnoosele Menschen om de Religie/ het welck wel de mee-
 ste ende hooghdzingenste oorzaeck is geweest/ gelijk sulcx by de Histo-
 rien/berchepden Requesten/ Brieven/ Apologien/ Verbintenissen/
 Pacificatie/naerder Vnie/ende de Heroicque ende manlijche antwooz-
 de die de Hoog Mog. Heeren Staten Generael/aen de Ambassadeurs
 van den Keyser/ Koningen ende Vorsten van tijt tot tijt hebben gege-
 hen/ als sy van Vrede-handelinge spraecken/ wijtloopigh te sien is.
 Waer upt van volght/ dat d'Oorloge niet alleen is aengebangan vooz
 Hollandt of eenige andere Provincien/maer vooz 'tgeheele Lichaem/
 ende booznemelijck vooz die gene die in de Vnie van Vrecht zijn begre-
 pen./ Ende dat (naer dien oock veel Steden ende Provincien van't
 Lichaem zijn afgescheurt) de nootwendigheyt van d'Oorloge nu niet
 kan komen te refferen. Waer upt oock blijcke dat een seer ongerijme
 seggen is/ alsmen seght wy sijn nu by/ waerom souden wy langer
 Oorlogen/ of wat begeeren wy meer/ eden als of elcke Stadt ende
 Provincie vooz haer selven ware/ ende met haer Nabroeders ende
 Bondgenoten die met haer om de Vyshere hebben gestreden/ niet te
 doen en hadden/ de welke noch upt haer Vader-landt verstootten zijn/
 ende een deel ober Europa moeten sweben. Want met wat redenen
 soudemen konnen seggen/ dat d'Oorloge meer vooz Middelburgh/
 Amsterdam/ Nieumegen/ Groningen/ den Bosch/ etc. ware geboert/
 als vooz Valencijn/ Maestricht/ Dooznick/ Gudenærde/ etc. die booz-
 nemelijck vooz de gemeene sake stryden/ met kleyne hulpe van Rijcs-
 volck/ dooz gelvelt van't Lichaem zijn afgescheurt by gebreck van be-
 hoorlijcken bystandt. Gelijk die oock van Brussel/ die haer so kloeck-
 moedigh

moedigh tegen den Chienden Penningh stelden met de reste van Brabant en Vlaenderen/ die ten deele met geweld/ ende ten deele met verdraderghen in des Czars handen hebben moeten vallen/ hem hare Steden maer niet hare Persoonen obergebende/ zijnde den meesten of immers den besten deel der Inwoonders in de Vereenighde Landen gekomen/ veel haer bloede daer vooz gestort/ andere haer lijf ende goet niet gespaert hebbende/ maer alle haer blijft/ arbejdt/ industrie ende neerstigheyt gebuyckende/ om de selve te beschermen ende in welbaren te doen toenemen. Soo is het oock een dwaes ende sribol vooz-geven te seggen/ die van de Oerheerde Landen en begeeren anders geen Vyphet als sy nu hebben/ of begeeren sy die datse by ons komen/ men false gaerne aennemen/ want die Landen zijn verheert/ ende die daer in Regieringe zijn/ sijn Creaturen/ be-eedighde ende Slaven van Spaignien/ sy sijn oock de rechte besitters niet/ onthouden de Hog. Mog. Heeren Staten die Landen/ daer op geen ander recht hebbende te pretenderen/ als dat vā usurpatic/ dewijle sy de rechte besitters met de welke verbondt is gemaeckt/ hebben verdraden/ die met hare kinderen so hier als elders als Ballingen sweben: Ende hierenoben so sijnder noch met dupsenden die in de Oerheerde Landen woonen/ ende na Vyphet haecken en verlangen om weder in een Lichaem met dese Landen vereenigt te zijn. Wijders soo ist oock secker dat die van den Bziel/ soo wepnigh als de voozgemelte veroverde Steden/ geen ander Vyphet sochten noch begeerden/ als sy hadden/ doen de Grabe van Lume met d'ander geblychte hare Scadt in name/ maer daerom liet sy niet die aen te tasten ende in vyphet te stellen.

Het waer oock een ellendigh recht/ dat die vooz de vyphet stryden/ ende by gebreck van behoozlijch bystandt quamten te succumberen/ haer Recht ende Vyphet daer mede souden komen te verliesen/ ende dat andere diemen met geweld heeft gedwongen/ of die ledige Oeffenders zijn geweest sonder de slagen te doelen/ of sonderlinge swarigheyt wpt te staen/ meer rechts souden hebben als d'eerste.

Spndelijck is de continuatie van de Oorzoge nu onrechtbaerdigh ende niet nootwendigh/ om dat den Spaigniaert ons Vrede of Treves presenteert/ soo zijn alle onse Oorzogen al t'samen onrechtbaerdig die wy t'sints het Jaer 74. herwaerts hebben tegen Spaignien geboert. Want doen heeft den grooten Commandeur van wegen den Koninghs van Spaignien/ een generael Pardon ober al in de Nederlanden laten Publiceren/ ende van tijt tot tijt den Vrede aengeboden. Daer is dies niet regenstaende onse Oorzoge nootwendigh geweest/ soo is sy het nu noch/ Ende veel meer/ soo onse Weheemische Bontgenoten ende Vrienden/ als om t'vervolgh van onse Victozien/ nu onse Vanden swack zijn/ welke occasie wy niet hoozen te verfuymen/ beneffens andere oorzacken/ die int vervolgh hzeder sullen aenghevoert worden.

De derde Treves of Glimp-redenen die behoort ons meer te bewegen in de Oorzoge te blijven/ als tot eenen Stilstandt te verstaen/

want is d' Oorloge onsecker ende 'tgeluck veranderlijck / soo moet het waer- genomen worden dewijle dat hem presentteert / ende den Vpande versmacht is / ende onse macht hooger gekomen als sy opt gewoest heeft. Maer boornemelijck dewijle wy sien dat Gods machtigen arm / uytgestreckt is 't onser hulpe / gebende onberwacht ende miraculeuse Victozien / buyten ende tegen hope / dewelcke verachten ende van Gods vorderen bystandt te wanhopen / is sich sijne genade onwaerdigh maecten / ende sijnen Bloeck om onse ondancckaerheyt wille op ons laden. Vordien verdienende van alle de Werelt bespot ende versmaet te worden / om dat wy onse Victozien niet hebben willen ver- volgen. Alsoo niet alleen de Prophane Historien / maer oock de heplige Boecken ons leeren / hoe qualijck het dien is vergaen / ende tot wat verderf ende ongeluck sy zijn geraecht / die haer Victozien niet behoort- lijck hebben weten te veruolgen / haren Vpandt tijt gebende / om sich weder te rusten ende sijnen Afem te scheppen. Want de fauten itt de Oorloge doermen gemeenlijck maer eens / om dat d' occasie vooz- by zijnde niet weder keert. Ende gelijck het een uytfinnige dwaesheyt soude mogen gerekent worden / soo pemandt die een lange ende peri- culouse reyse gehad heeft / vooz de Haven komende daer hy begeert te wesen / te rugge soude loopen om de Rysse van nieuws te doen : Alsoo / jae veel meerder dwaesheyt sal't vooz ons wesen / dat wy (nu den Krijgh begint nae d' eynde te loopen / den Vpandt aen 'thellen is / ende van amechtigheyt nae sijnen Afem huyght) hem tijt ende gelegentheyt te willen geven om sich te herbatten / ende 'twerck van nieuws te be- ginnen / onsecker zijnde hoe het daer nae met ons sal gestelt zijn. Heb- ben wy oock geen oorzaecke gehad de veranderinge des Gelucks te bzeesen als wy noch kleyn ende onmachtigh waren : Veel min behoort- ren wy het te bzeesen / nu onse macht drie-mael meerder is als opt te voozen : Die in't Bosch gaen wil moet hent van't vallen der vorderen niet ontfetten / niet alleen d' Oorloge maer meest alle Wereltse saec- ken zijn onsecker ende reddden haer selben / men moet sien op de recht- vaerdigheyt van de saecke / ende hopen dat God die rechtvaerdigh is / ende het begin met den vooztganch gesegent heeft / het eynde oock se- genen sal / ende dar met een goede resolutie voozt gaende alsulcken uyt- komste verwachten als God sal belieben te geven.

Nu schoon genomen wy versochten noch een Jaer of twee / op hope van den Spaignaert uyt den Lande te krijgen / ende alsoo een volko- men verlossinge te bekomen / ende dat om onser sonden wille het Ge- luck heerde / soo dat wy eenen Slagh quamen te verliesen / ofte eenige Steden quijt werden / dat ons de Middelen begaben om den Krijgh langer te continueren. Wie is soo slecht die eenighsins verstaet 't groot voozdeel dat den Koningh van Spaignien met den Vrede of Trebes doet / Die gelooft dat ons die nimmermeer sal geweygert worden / al waerder oock maer een Provintie of machtige Stadt of twee oberig. Want de Spaignaert weet wel / dat hy met d' Oorloge tegens ons nim- mermeer soo veel kan winnen / of hy wint met den Stilstandt noch al

veel

veel meer/ ende daerom sal hy ons geven al wat wy begeeren / als hy maer den voer in de Oberheerde Landen mach behouden/ ons in sulcken geballe meer beloobende als wy begeeren sullen / om dat hy niet gefint is pets te houden van al dat hy sal belooben / maer hoe schoon der beloften hoe meerder bedroggh / ende hoe naerder aen hem getrocken hoe verder verschoben.

4. Dat wy nu machtiger Dyanden hebben als te voozen / ontkenne ick wel expreffelijck / om dat de macht van Spaignien dooz de West-Indische Compaignie meer is geswacht / als sy vooz des Keyfers hulpe vooz als nu noch gestijft kan worden / Maer soo wy Crebes maecten / ende den Keyser met den Koningh van Spaignien tijt geben / om de Steden van Duytschlandt ende wat noch upt hare klauwen oberig is voozts ronder te brengen / Soo sal ons van sijn schaduwte meer konnen schaden ende schickelijcker wesen als nu sijn macht / ende hy sal ons daer nae wel een ander Liedeken leeren singen / ende den Moriscos dans danffen / dat is die hy niet doode slaet / ten Lande upt bannen / terempel van de Moriscos in Spaignien is noch te versch om vergeten te worden.

Ende genomen wy hadden nu veel machtiger Dyanden / soo hebben wy oock grooter ende machtiger Dzienden / Vranckrijck ende Venetien geben hem werck in Italien / het welck onse Dyanden meer beswaert / ende ons meer verlicht / als of sy ons groote sommen gelsonden / die misschien oock niet sullen gebzeecken. Daer en-hoben icker noch sijne Konincklijcke Majestejt van Sweden / mijnen alderghenadighsten Koningh ende Heer / wiens deuchden / bromighejt / manastighejt ende trouwe / onnoodigh zyn dooz my alhier verhaelt te worden / alsoo de selve genoegh bekenet zyn. Den welcken van de swaere ende seer lastighe Oorloghe teghen den Koningh van Polen in Lijflandt ende Prupsen verlost zijnde / nu ghelijck byp ende ontbonden is om sijne Dzienden te moghen helpen / daer ick wel van verseeckert ben dat sijn Koninghlijck gemoedt daer toe streckt / Laet hy tijts rberbondt met hem vernieuwen / want 'tis beter Dzientschap houden als maecten / doet hem behoozlijck bystandt / hy sal ons van 's Keyfers bzeefe wel verlossen ende bezijden / ende hem daer soo veel wercks geben dat hy ons wel sal met bzedden laten / Ende middelerwijle sullen wy ons voozdeel soo wel doen / gelijck ick van verhope te konnen aenwijfen / dat wy hem daer nae niet meer sullen behoeven te bzeesen. Segmen hier op sullen wy het al r'samen alleen doen ? wy hebben soo swaeren Oorloge op den hals / hoe konnen wy aen andere Potentaten noch gelt verstrecken ? Ick antwoorde dat wy het dan niet al r'samen sullen alleen doen / maer soo wy d'Alliantie Osypmen hier Crebes maecten / waer dooz sijne Koninghlijcke Majest. van Sweden ende d'ander geinteresseerde Potentaten oock tot verdraggh sullen komen / niet apparent zijnde dat sijne Koninghlijcke Majestejt sal willen soo in de Oost-Zee als elders / den Krijgh vooz dese Landen voeren als sy selve daer upt schepden / sijne Koninghlijcke Majestejt in sijn Kijcken

ende Landen den Keyser weynigh ontfiende/ Ende alsoo fallen sy niet alleen hare hulpe/ maer oock haer gemoedt van dese Tangen af trecken/ waer door wy her daer nag getoiffelijck sullen moeten alleen doens/ want de Vranden sullen haer Geluck noch Victozien niet versumpen/ als sy de kansse schoon sien/ Daer wy nu met een dat wy souden geben/ (nu den Keyser noch op een glac vs staet om redenen die hier niet al dienen verhaelt) meer souden verrichten/ als daer nae met thiene die wy sullen beroozlogen/ onse Vranden behoudende ende van Vrienden Vranden maeckende. Jae ick derf wel seggen dat die hier in sijne Koningliche Majesteit tegen zijn/ aen den Keyser ende den Koning van Spaignien eenen grooten ende treffelijcken dienst doen/ De Honden herjagende op dat den Wolf de Schapen mocht bhren ende verschuuren / het welck ick segge als een goet Patriot van desen Staet / ende niet als een Dienaer van sijne Koninghlycke Majest. van Sweden.

Darmen ons den inbat van de Deluwe boozwozpt / ont booz den Keyser verbaert te maecken / doet meer tegen als booz den Trebes/ want heeft het Landt in gebaer ghestaen / ende aen veel Lieden de Vroeck rondt/ om dat den Vrandt in de Deluwe was / als wy ober de Hondert duysent mannen in dienst hadden. Wat souden wesen soo hy in tijt van Trebes daer of in de Deluwe viel / als't Landt niet de helft van't Krijghsvolck soude hebben/ ende dat noch onerbaren. De Steden onboozsien ende qualijck geprobideert / Want sijn die in den Oozloge onboozsien geweest/ soo sal't in den Trebes noch erger wesen/ als elck met een goet betrouwen sal in slaep gewieght zijn. Heeft den Koningh van Spaignien met des Keyfers macht gestijft zijnde niet meer volcx konnen te wege brengen / ende dat weynige niet konnen betalen/ maer meest van honger ende armoede laten vergaen. Wat sal den Keyser veel konnen verrichten als hy eenen nieuwen victozieusen Vrandt / namentlijck sijne Koninghlycke Majesteit van Sweden tot partijt heeft. Oock en wast d'eerste niet dat den Vrandt in de Deluwe quam. Hy heeft daer in de Veluwe / Driestlandt en Groningen wel te gelijck geweest/ nochtans was den Staet daerom niet verloozen. Ende is hy daer t'boozleden Jaer in geweest/ soo sijn wy daerom niet verloozen gegaen / noch en souden niet verloozen zijn al quame hy daer noch eens in/ als wy maer den wil van wel doen/ ende de couragie niet en verliesen.

5. Soecht den Spaigniaert Drede in Italien te maecken / dat sal misschien in sijnen keur niet staen soo weynigh als hier doet. Den Koningh van Banckrijck ende de Venetianen sien dat sy souden in de Lijde geraecken soo wy hier Trebes maecken / sullen apparentelijck die gelegentheit waer nemen / ende benebens ons in de Oozloge blijven/ om daer nae den last niet alleen te moeten dzagen/ wel wetende dat des huys Oostenrijck trecken nimmermeer sullen op houden / soo lange sy macht of hope hebben / om tot hare gepzetendeerde Monarchie te geraecken / die om de waerheit te seggen kortz dapper gebozbert is : Daerom ist niet waerschijnlijck / dat sy tot den Drede sullen verstaen/

verstaen / sonder volkomenlijck haren wille te hebben. Ende als sal
 al Dede maecten / soo behoorden wy gelijcke-wel geenens Dede te
 maecten / want wy blijven noch al die wy ober een Jaer waren / om
 dat noch niet lange en is geleden dat d' Oorloge in Italien is begon-
 nen / daer wy noch weynigh verlichtinge van hebben gehad. Ick
 meyne vock dat het aengebangen werck in Italien den Wyandt van
 nu aen wel soo moede heeft gemaeckt / dat hy wy al veeltijds sal be-
 hoeden om hem weder upt te rusten / Soo hebben wy oock niet gelaten
 een geluckige Oorloge tegens Spaignien te voeren / als wy d' Oorloge
 met hem alleen hadden sonder eenige Wytheemsche hulpe. Het welck
 nu noch beter kan geschieden / nu hem de West-Indische Compaignie
 sonder t'Lants kosten ontrent hondert Schepen van Oorloge booz
 sijne Stranden ende Havens hout / mits dat wy hem dooz den Crebes
 sijn nagelen niet weder en laten wassen. Wat grooten interest wy sou-
 den ijden soo Engelandt met Spaignien Dede maecte / kan ick niet
 sien om dat wy sints de Doodt van de Koninginne Elizabeth weynigh
 hulpe van daer hebben gehad / ende in alle accoorden die wy met
 d' Engelschen sints hebben gemaeckt / hebben wy die gehad als Pa-
 lingen met den steert / het waer wel een goede ende groote saecke / soo
 sy benebens ons d' armen ter dege wilden upt de moude steerken / maer
 met wat te Wybupten op de Kusten van Spaignien / gheschiedt die
 Landt geenens dienst / onse Caep-baerders sagen die liever t' huys bli-
 ven / baren t' waer nu al te dunne. Het quaerste dat ick hier booz als
 noch in sien / is dat de Spaensche Oorlogh-schepen in Engelandt /
 souden mogen habenien / om van daer te rooben / dat meer geschiet is /
 Maer als wy daer tegen de Placooten te werck leyden / ende om de
 Weder-doopers ende andere Lant-verdervende gierigaerts te gerie-
 den / de goede Ingesetene niet liet beschadigen / ende den Wyandt
 stercken / maer alle Schepen behoortlyck wapende / ende dede in Bloo-
 ten baren / soo soudede Spaigniaerden of Wyphkerkers weynigh
 schade doen.

6. Ick bekenne dat die van de Oberheerde Landen meer souden
 konnen geven als sy nu doen / wanneer sy wilden / ende dat het gene
 sy nu geven / soo wel booz hare Wyphert ware als het nu daer tegen is /
 want sy verstaen wel / dat soo de Spaigniaerden Meesters van dese
 Landen waren / dat sy het daer van soo goet niet souden hebben als sy
 nu doen / maer dat het Swaerdt van hare Hog. Mog. is in de handt
 van den Passouschen Gedeon dat de Spaensche in den toom hout /
 Ende genomen datse geven wilden / soo kan haer t'wyper wel soo nae
 gelept worden / dat haer des geven lust haest soude vergaen. Dan soo
 wy Crebes maecten / ende dat Spaignien ons daer nae weder aen-
 tast / soo is wel apparent datse liever geven sullen als nu / om dat die
 gene die daer op een verlossinge hopen / de selve hope haer van gefee-
 lijck sal afgesneden zijn / geloobende datmen niet heeft geoorlooght
 om haer wy te maecten / maer veel meer om haer t' onder te houden /
 ende de Keeringe t' ontrecken / waer dooz wy daer meer Wyanden sul-
 len binden als wy wel meenen.

7. Das

7. Dat wy in den Treves gheen perijckel sullen loopen van de
 Dupnkerchers / dat is waer / ende het eenige point dat in de Treves
 maecherij in consideratie komt / Daer die Straet maechen dat de Zee-
 baert ende Peeringen dan groter ende beter soude wesen als nu / die
 mis-rekenen haer schendigh / Het welck ick wat wijloopiger sal be-
 wijfen / oin dat dit een van de Pregnantste redenen schijnt te wesen
 om den Koningh van Spaignien aen sijn begeeren te helpen. Ick sal
 het patroon nemen op de boozgaende Oorloge met den Treves daer
 op gevolght / daer nae komen op den tegenwoordigen tijt / ende sien
 wat apparentie het heeft in de toekomende. Dat de Peeringen en-
 de Scheepbaert upt dese Landen meerder is gheweest ende grooter
 in de boozgaende Oorloge als in den Treves is daer upt openbaer /
 Dat soo haest als Stilstandt booz eenige Maenden was gemaecht /
 dat de Peeringen soo merckelijck verbiel / dat daer ober een generale
 klachte was ober het geheele Landt / gelijk ick 'tselbe by secker Dis-
 cours in dien tijt uptgeven hebbe / bewesen. In welcken standt het ge-
 durende den Treves bleef met weynigh veranderinge diemen konde
 bemercken / Ende al kregen wy de Scheepbaert op Spaignien / soo
 verlozen wy de Soutbaert / ende den Handel op de Kusten ende Ep-
 landen van West-Indien. Zeelandt verbiel geheel van sijn Peerin-
 gen / ende kreegh daer by kans de teeringe van. Tot Rotterdam ende
 in Zeelandt was een gedurigh klagen / dat tot Dupnkercken dooz-
 gaens meer Schepen in de Haven ende aen de ladinge lagen als in
 Zeelandt ende de Maser samen / Wt Zabandt ende Vlaenderen wer-
 den meenichte van goederen nae Oosten ende Westen gesonden / Oock
 beele in dese Landen gebracht / diese om de kleynne belastinge goeden
 koop konden geben / Ende dat de Dupnkerchers doen stercke Zee-
 baert hadden / ende machtigh daer op wierden / hebben sy ons sintz
 wel doen gevoelen / want sijn driemaal stercker geworzen als sy te booz-
 ren waren. Ick bekenne dat Amsterdam gedurende den Treves seer
 heeft toegenomen in gebouw van srape Hysen / maer dat is geduren-
 de d'Oorloge oock geschiet. Ende dat het gelt daer de Hysen mede
 sijn gebout / in den Treves al soude gewonnen sijn geloobe ick niet.
 Dat eenige rijcke Lieden gedurende den Treves in Rijckdom hebben
 toegenomen is geen wonder / want die sijn gelt maer op Interest
 geeft hoe't Capitael grooter wort / hoe de winste meer toe-neemt / En-
 de altwaer Amsterdam gedurende den Treves meer geprosperiert als
 in de boozgaende Oorloge / (dat ick meyne qualijck soude te bewijfen
 sijn / of immers dat sulcke prosperiteyt upt den Treves herkomt) En-
 de dat middelerwijle 't Landt en d'ander Steden verarmen / daer wort
 het Gemeene niet meer mede gebetert als 't lichaem gebetert wort met
 het toenemen van de milte / waer dooz alle andere deelen verswacken.
 Wat aengaet de herbattinge der Oorloge / soo heeft den Hoophandel
 ende Zeebaert gedurende de selve seer groote schade ende afzueck ge-
 leden / het welck nochtans upt onse Oorloge niet en komt of spruyp /
 maer 't sijn straffen die God het Landt van elders heeft toegesonden.

Als ten

Als ten eersten dooz't verloop van't Gelt in Duytschlandt/ waer dooz'
 die gene die op langen dagh hadden vercocht / maer by kans den In-
 terest kregen tot betalinge van haer geheele schult. Daer op is ge-
 volght den Krijgh ober geheel Duytschlandt / waer dooz' rganische
 Landt is verwoest ende van 'sKeyfers volck obertogen / ende alle
 passagien soo beset worden / dat geenen Koophandel is konnen ge-
 bzeben worden. Soo heeft de Scheeps-armade onder den Admirael
 Houthain / tegen de Turcksche Roovers 'r Landt oock op seer groote
 schade gebzacht ende meenigh Koopman bedurben / want te boozen
 sp somwijlen een Schip/ daermen dan noch ober disputeerde / maer
 daer nae namen sp al die sp konden bekomen / 'twelck ick aen eenige
 Heeren te boozen waerschoude / eenen grooten mis-slagh te wesen/
 datmen Tunis ende Algier wilde dwingen dat ons soo berre gelegen
 was / daer wy de Dupnkerkers niet konden dwingen die booz onsen
 neuse laagen. Hier op is gebolght d'Oozloge tusschen Brancrkijck en-
 de Engelandt / daer de Kooplieden dooz de ongefondeerde Arristen
 van Bockigam extreme schade hebben gheleden / Als mede met het
 sincken der Schepen ende Goederen booz Rochelle / Ingeleyck dat by
 faute van de Placcaten te doen obserberen op d'uytrustinge van de
 Schepen geemancert veel vande Biscapens zyn ghenomen / ghelijck
 de Dupnkerkers oock mede hebben gedaen / het welck nochtans
 met de Prjssen die op den Vpandt zyn genomen / meer als dobbelt is
 gecompenseert. Maer booz al heeft den Koopman groote schade ge-
 leden dooz d'Oozloge tusschen Sweden ende Polen / om dat sp gedu-
 rende d'Oozloge in Prupsen geen betalinge upt Polen en kregen / ende
 den Koophandel is seer vermindert worden / soo dooz de groote be-
 lastinge op de upt ende inkomende goederen / als / dat den Koningh
 van Polen hadde verboden geen Goederen upt der Zee komende / int
 sijn Landt te brengen / oock geen te laten upt-boeren nae de Zee-ste-
 den / Daer epndelijck noch op is gebolght het strickt sluyten van de
 Licenten / daer de Stadt Dordrecht insonderheyt groote schade by
 heeft geleden ; maer alsoo ick hope dat wy den Sleutel van de Mase
 ende Ghjn haest sullen binden / ende dat alle de boozschzeben swarig-
 heden nu meest komen te cesseren / Soo ist apparent dat den Koop-
 handel ende de Zeevaert dit Jaer wedet sullen flozeren / zynde dit be-
 neffens de dierte in alle Cet-waren / 'rgene ick / buyten 'sLants ge-
 weest zynde / hebbe konnen in achtinge nemen / Op de rebenen ende
 oozsaecken waerom de Reeringe / geburende dese Oozloge / seer heeft
 afgenomen ; Andere die in'r Landt zyn geweest souden eenige meer
 konnen aenwijsen / als hooge Bloeden / inbzeek van Dycken / natte
 koude Jaren / ende nu lest 's Dants inbal in de Deluwe / die meer pdele
 bzeese als perijckel heeft ingehadt ; Maer buyten dat isser stercker
 Zee-vaert geweest / ende meer Zee-barende Volcx in de Vaert ge-
 houden in de Oozloge als in den Trebes / Want een Schip op West-
 Indien boert meer Dolcx als acht of thien op Spaignien / Oock duert
 een West-Indische repselanger als drie op Spaignien / daer 'r Boots-
 volck

Volck aen landt komende/ 'tgelt onnuttelijck verteert/ ende op de West-Indische repse sparen: Vooz-by-gaende de Caep-baerders die in den Crebes geen werck bindende/ dan tegens ons sullen doen 'tgene sy nu vooz ons doen/ Het blijkt oock aen de hooge Vachten die der wt-gaen/ soo dat geen Schepen aen de wal behoeven te leggen/ in't regard datter tegenwoordigh meer Vacht is als Schepen.

Dit is alsoo mijns bedunckens 'tgene tot nu toe is gepasseert: Ick sal nu oock wat staet ende gissinge maechen van't gene in den Crebes apparent staet te geschieden/ Het 'twelck in't gros is dat ons de meeste Peeringe ende welbaren/ ende voornemelijck de Zee-baert sal benomen worden/ Ende om wat te particulariseren/ sal ick Vranckrijck eerst voornemen/ al waer nae my bericht is/ van nu aen Ordonnantien zijn gemaect/ dat geen schepen mogen laden als Fransche schepen/ noch geen vrende Factorije doen vooz vrende/ maer die daer sal willen handelen/ sal Francosjen moeten gebruycken/ Beneffens andere schadelijcke Conditien meer/ vooz de Zee-baert ende Koophandel deser Landen/ sonder andere die in den Crebes souden konnen bedacht werden/ ende in den Oorloge blijvende met goede Voozwaerden konnen voozkomen worden: Soo loopt den Oosterschen Handel oock in geen kleyn gebaer van dese Landen ontrocken te worden/ vooz dien sijne Koninghlijcke Majestejt van Sweden apparentelijck bestellinge of Brieven van Marque sal wt-geven/ verbidende eenige Waren nae Spaignien te voeren/ gelijk zijn Wser/ Koper/ Wasten/ etc. sijn verboden geweest daer hem geen recht toe en ghebreecht/ Ende alsoo sullen hem geen Bootsgezellen ontbrecken/ waer vooz de Compagnien diemen vooz-heeft daer op te rechten te beter haren vooztgangh sullen nemen/ vooz-by-gaende andere onsephbare middelen/ waer vooz den Oosterschen ende Moscobischen Handel ons sullen ontrocken worden/ de welke de penne niet kan lijden te verhalen. Van 'tvoornaemste daer staet op gemaect wert/ is den Handel op Spaignien/ die wepnigh te beduyden heeft/ in vergelijckinge van't gene hy geweest is. Want vooz eerst heeft Spaignien soo goeden ordre gestelt op den Acher-bouw/ dat soo 'tselve noch eenen tijt langh duert Spaignien Koozen uytgeven sal in plaetse/ dat het meenichte plach te trecken. Soo ist daer oock met verscheyden Manufacturen/ alsoo het Lakenen ende andere Stoffen uytgeeft/ die nae Indien ende elders verboert werden. Zijde ende Zijde-lakenen heeft het meenigte beter van Stoffe als die elders gemaect worden. De goederen die daer van buyten ingezacht werden stellen sy op prijs/ (boven 'twelckmen die niet mach verkoopen) die veel tijts soo leege is/ dat ick verschepde lieden hebbe koozen klagen/ dat sy daer groot gelt aen toe gaven. Met het Sout ende Fruyten sal't oock niet veel wesen/ soo wy den Oosterschen Handel komen te verliefen/ want de proffijten bestaan daer in dat wy 'tgoet van Westen hier in't Landt brengen/ ende weder nae Oosten verboeren/ ende de Oostersche Waren hier brengende die nae Westen voeren. Met de Admiralitejt tot Wismar is te

presta

pzeumeren/ dat de Vyanden doek niet goets in den sin hebben / der-
 halven sal in Crebes of Oozloge daer dienen opgelet / Ick hebbe daer
 in de maendt van October gebangen zijnde / in de twintigh schepen ge-
 telt / waer onder eenige waren die veer tigh of vijftigh poozen hadden.
 Ende nae dat my daer bericht wert / meenden sy in't Dooz-jaer met
 dertigh soo Schepen als Yachten in Zee te komen / moeten daer on-
 getwijfelt wat sonderlingh mede in den sin hebben. Den Koningh
 van Spaignien sal sijne Habens oock alle fabeur doen / om ons daer
 mede de Peeringhen ende het Bootsbolck soo veel t'ontrecken alst
 doenlijck is. Inde Disscherjen sullen wy achter t'Het visschen / als
 elck mach vyz varen / soo wel Dypkerckers als andere Partie / want
 dan salder al te overbloedigh gebist worden / ware dooz wy malkande-
 ren sullen bederven / gelijk het in den voozgaenden Crebes oock heeft
 gebleecken. Ende tot besuyt / soo ist buyten twijfel dat de Oberheer-
 de Landen / in Zee-vaert / Kooop-handel ende Peeringe sullen toene-
 men / twelck ons afgaen sal / waer over ick oock niet sal particularise-
 ren om kortheyt wil. Vzaeghtmen of wy in Oozloge blijvende de Pe-
 gottie niet sullen verliesen / ick antwoozde neen / om verscheden ooz-
 saecken / Ende of wy wat quamen te verliesen / dat kan dooz de West-
 Indische Compaignie vzie-dobbel gecompenseert worden / die wy sul-
 len quijt worden in Crebes komende. Het sal oock te besien staen / soo
 wy Crebes maecken sonder Vranckrijck ende Engelandt / of sy ons
 de vaert op Spaignien sullen toe laten.

8. Dat wy niet machtiger noch meerder en kunnen worden dooz
 het innemen van Landen ende Steden / ende dat onse lasten daer dooz
 meerder worden is een groote Politique Ketterje / maer alsoo d'exe-
 rientie anders leert / is hier geen sonderlinge bewijs toe van noode /
 men behoeft maer te rugge te sien / op 'rgene die Landen inkomen
 hadden eer Nieuwegen / Groningen / Deventer / Zutphen / etc. aen
 dese zijde waren / by 'rgene sy nu hebben. Dat de lasten nu grooter zijn
 nu met machtiger Legers te Velde komt / Ende dat veele die't Landt
 dienen meer behoeven als te voozen. De Steden die kortst gewonnen
 zijn bezijden wepnigh Lants / Wesel begint zijn vuchten te geven /
 Die van den Bosch moeten noch wat rijpen / Maer ick meyne dat dit
 meest gesept wort / om dat sommigelieden niet gaerne en souden sien
 dat Antwerpen aen dese zijde ware / vzeesende dat ander Steden / ende
 booznemelijck Amsterdam hare Peeringe daer dooz soude verliesen /
 Van ick moet in't vooz-by-gaen dit waerschoulwen / dat grootelijck te
 vzeesen staer soo wy Antwerpen niet willen hebben / Antwerpen ons
 krijgen sal als wy daer minst om dencken / want sy blijven onder eenen
 machtigen Koningh die alijt meer op sijn boozdeel als op sijn woordt
 sal letten / maer hoe het met die twee Steden soude gaen / als sy beyde
 aen ons zijde waren / sal daer op mijn geboelen kortelijck seggen. Dat
 Amsterdam een machtige Kooop-stadt was / als Antwerpen in sijnen
 meesten fleur is geweest / is kennelijck genoegh / ende dat om de be-
 quaems

quaemheyt van den Oosterfchen Handel / daer in het op Antwerpen
 alrijt voordeel heeft gehad / Daer het nu noch by heeft verkregen den
 Westerschen / Levantschen / Moscovifchen / den Walvifch-bangh/
 maer voornemelijck de Oost ende West-Indifche Handels / de welke
 sy wel fullen behouden / want den Handel is daer nu gefet / hebben ha-
 re Kallanten van ende in Oosten / Noorden ende Zupden / die soo haest
 niet fullen konnen of willen veranderen / fchulden ende weder-fchul-
 den hebbende / Gelyck het oock niet waerfchijnlijcker is / datter Volck
 upt Hollandt veel metter woone derwaerts fouden verrecken / om dat
 hier wepnigh geboozen Brabanders oberigh zijn / Ende die hier van
 Brabanders zijn geboozen / hebben hare Ouders daer veel van hoozen
 fprecken / alsoo elck is genegen te pzyfen het Landt daer hy geboozen
 is / Maer als sy daer fouden komen ende sien de veranderinge van ma-
 nieren / Steden / Hufsen / Wooningen / en wepnigh Dzienden of bekende
 daer bindende / soo foudede die nieuwigierigheyt haest vergaen / Te meer /
 om dat den meesten-deel hare Hufsen / Landen ende gelegentheyt hier
 hebben / Als mede hare Beeringe ende Kallanten / met hare opboes-
 dinge / Brabanders ende Hollanders dooz een ende onder malkander
 gerout zijnde / twelck haer wel foudede houden van verrecken. Exem-
 pel aen den Bofch / daer't fcheen dat veel Lieden fouden nae toe trec-
 ken / maer men fiet niet datter veel zijn die haer daer toe fpoepen / Ich
 wil niet seggen dat eenige fouden verrecken / van die haer hier niet
 wel weten te geneeren / haer geluck ende een beter wepde foekende /
 maer dat foudede soo heel veel niet wesen / Ende de fchade foudede met
 thien tegen een gecompenseert worden / dooz het boozdeel / fterckte en-
 de verfeckertheyt / die de Vereenighde Landen daer van fouden trec-
 ken / als die Stadt weder met ons vereenight wert / het meeste Volck
 dat derwaerts foudede gaen woonen / foudede upt vzemde Landen komen /
 als upt Duytschlandt / Engelandt / etc. twelck tot verfeckeringe van
 't Landt ware / Van dit is om de huyt getwift eer den Beer gebangen
 is / hebbe raetsaem gebonden daer van wat aen te roeren / om dat ich
 veel Lieden hebbe hoozen fprecken / die't fchijnt datfe den Creves
 toestaen alleen upt breefe van Antwerpen / het welck haer in Creves
 komende / ongelijck meer fchade foudede doen als oft andersints aen on-
 se zijde quame / het welck waer sich in't byer wozen upt breefe van't
 water.

Van de Landen die nu Frontieren zijn / doen ich geen bermaen / om
 dat ich achte datfe niet lange Frontieren fullen blijven soo de Oozloge
 continueert / maer Creves zijnde / moeten Frontieren blijven / ende al-
 rijt den eerften aenftoot lijden als den Vpandt fal raetsaem duncken
 weder te beginnen.

9. Grndelijck hebbe ich noch het fwaer-wichtighfte point te ber-
 handelen / namentlijck van de achterheyt der Landen / diemen fecht
 dat soo groot is / dat niet mogelijk is d' Oozloge langer te continue-
 ren / is dit waerachtigh soo is alle seggen / fchrijven ende waerfchou-
 wen te vergeefs / want men kan niet meer als men kan / ende 't gene men
 niet en

niet en kan doen / moettmen nootfaeckelijck laten blijven / Maer soo den vbandt geen redelijcke Condition en wilde geben / wat raet dan / souden wy dan 'rhoof in den schoot leggen / ende genade begeeren / Ich achte neen / maer dat wy ons souden ebertneren endelicker het uytterste verwachten ende daer by opsetten als sulcx te doen. 'tSelbe behooren wy nu oock te doen nu wy den vbandt aen't hellen hebben / Want gelijck het een groote dwaesheyt ware voor eenen Dwerch / die met eenen Reus bechtende die by geluck onder kreegh / dat hy hem daer nae weder soude laten opstaen / om dat hy dan soude perijckel loopen van den Reuse verworcht te worden / Geen minder dwaesheyt salde voor ons wesen / soo wy dien Spaenschen Reuse laten sijn krachten hernemen. David verstondt dat wel / die den Reuse gebelt hebbende hem den kop af sloegh / welck Exempel wy behooren nae te volgen / anders sijn wy in groot gevaer. Ist oock soo gelijck de Trebes-suchtige voorzegen / dat wy door de groote r'achterheyt niet meer en konnen / soo ist secker dat den Koningh van Spaignien sulcx wel weet / want men loopter hier mede om Mostaert / Ende nochtans blyckt dat hy sulcx niet en geloof / of dat sijnen r'achterheyt ongelijck meerder is als d'onse / anders soude hy geen Trebes of redelijcke Condition aenbieden / Ende daerom en geloobe ick oock niet dat om de r'achterhepts wille d'Orloge oude moeten naegelaten worden / ghelijck ick meyne dat oock niemant 'tselbe lichtelijck sal gelooven / die siet wat Rijckdom / Voorspoet ende Overbloet in dese Landen by particuliere is / maer sullen veel eer gelooven / dat meer aen den goeden wille als macht gezeekt. Voornemelijck als men een tegenstellinge doet van andere Landen die lange verdrieterige ende groote Orloge geboert hebben met dese Landen / Ich sal Sweden tot een Exempel nemen daer alle de Kroopluden van't gantsche Rijk niet soo rijck sijn als drie Kroopluden in Hollandt / ende hondert van de voornaemste Boeren niet soo rijck als eenen Boer in Hollandt / nochtans hebben sy van hare Armoede aen haren Koningh soo by gestaen / dat hy de sware Orloge in Lijlandt ende Pruzsen / tegen den Koning van Polen losselijck heeft uytgeboert / Soo dat als men hier van sijnen overbloet soo veel wilde doen / niet alleen d'Orloge losselijck soude continueren / maer 'tLand soude oock haest uyt sijn r'achterheyt geraecken : Ende schoon genomen dat met de r'achterheyt soo hooge liep als de Trebes-gefinde Blasonneren / soo dat het Landt s. a 600. tonnen Gouts ten achteren ware / dat veel waer voor een arm maer niet voor een rijck Landt gelijck dit is. Ten ware ooc geen wonder dattet Landt veel ten achteren ware / want men kondet wel daer na maken dattet noch eens so veel ten achteren soude komē alst nu is / als men de rechte middelē niet wil gebuycken om uyt de r'achterheyt te graken. Want ick hebbe alleen eenen middel aengewesen / waer door 'tLandt uyt sijn r'achterheyt soude geraecht sijn / noch daer noyt so diep ingekomen hebben / 'twelck om eenige particuliere insichten is verhindert worden. d'Orloge heeft oock lange ghenoech gheduerd om in r'achterheyt geraecht te sijn / want die een

ander jaeght moet selve oock loopen/ men moet niet alleen sien op onse t'achterheyt/ maer in wat staet dat den Vpandt is / wie het meeste voordeel heeft ende langhst sal konnen harden: Dat den Vpandt moede is / ende sijnen Asem soecht te scheppen/ blycht daer aen dat hy Crebes soecht om te rusten. Ende of wy dan oock eenighsints mochten rusten/ soo ist verschil nochtans te groot/ want hy sal gerust mogen slapen/ maer wy sullen den Hasen-slaep moeten slapen met d'oogen open/ want vint hy ons eens ondoorsien ende slumerende/ Adieu onse Vyheyt. Maer het erchste is / dat ick geenen middel kan sien om in den Crebes eenighsints uyt de t'achterheyt te geraecken / dan wel om daer meer in te verwarren/ waer toemen den boozigen Crebes tot Crempel kan nemen/ In den welcken ick my als doen ter tijt hebbe laten berichten/ dat de Provincien Jaer op Jaer zijn ten achter gegaen/ ick weet niet hoe veel / dan dat weet ick wel / dat ick doen aen eenige Heeren Gedeputeerde uyt de Vergaderinge der Hog. Mog. Heeren Staten Generael hebbe aengewesen/ datse in't leste Jaer van den Crebes boven de ordinaris t'achterheyt / ontrent veertigh tonnen Gouts extraordinaris onkosten hebben gedaen/ soo aen Subsidiën in Duytslandt ende Bohemen / den Tocht van sijn Princelijcke Excellentie in Duytschlandt / taennemen van eenighe dupsent Waert-gelders / de Scheeps-bloete die tegen de Turckische woovers wert gefonden / ende het Frans Krijghs-bolck dat gheen betalinghe uyt Brancrijck en kreegh. Ende dat noch erger sal wesen soo wy Crebes maecken / is onwederspreekelijck / want de Gemeente en sal soo veel niet konnen of willen geben / Een groot deel van die by den Krijgh leven sullen vertrecken / gelijk oock veel kroopluden / Zeebaerders ende Ambachtlieden/ De platte Landen en sullen soo veel niet op-bzingen/ om dat alle Get-waren beter koop sullen zijn als nu / Soo dat ick niet kan sien dat dese Landen met den Crebes eenighsints uyt hare t'achterheyt sullen geraecken / daer sy ter contrarie in d'Oorloge den minsten boozspoet hebbende / alle hare t'achterheyt haest souden konnen afleggen/ Want soo Antwerpen eens mochte aen onse zijde komen / soo soude dan uyt Brabant weynigh min Inkomens getrocken worden / als Hollandt nu contribueert/ gelijk 'tselbe kan bewesen worden dies noot zijnde : Of dese Landen noch middelen hebben om d'Oorloge te continueren sal hier nae breeder aenwijfen. Sijnde dit alsoo 'rgene ick hebbe gebonden t'antwoorden op 'rgene ick hoorze dat tot faueur van den Crebes wert doozt gebzacht.

III Sal nu oock komen tot de redenen ende doozsaecken waerom den Crebes geenen booztgangh behoort te hebben.

1. Om dat het niet rechtvaerdigh en ware.
2. Om dat niet eerlijck is.
3. Om dat niet Goddelijck ware.
4. Om dat niet profitelijck, maer schadelijck soude wesen.
5. Om dat niet seecker soude wesen voor desen Staet.
6. Om datter noch middelen zijn om d'Oorloge te continueren.

In't bes

In't bewijs van dese Dointen sal ick kort wesen / om dat die in de Weder-legginge eenighsints zijn aengerocert.

1. Eerstelijck is het maechen van den Treves onrechtbaerdigh / om dat hy strijdt tegen de grontvesten van desen Staet / ende de oorzaccken waerom d'Orzloge is aengebangan / ghelijck op de tweede Schijn-reden is aengewesen.

Ten anderen / om dat hy strijdt tegen den Regel die seght doet een ander 'rgene ghy wilt dat u geschiede / Nu geve ick eenen pegelijck te bedencken / soo de Vrije Heunieerde Landen noch onder de Dienstbaerheyt saten / ende eenige noch Ballingen waren / gelijck veels of immers hare Ouders geweest zijn / Ende dat sy soo veel booz 't Waderlandt hadden gedaen als d'uypgeweckenen gedaen hebben / of sy dan niet souden willen datmen haer verlost / ende weder in haer Waderlandt holpe / Ich twijffele daer niet aen of men sal seggen ja / derhalven waert een groote ongerechticheyt d'uypgeweckene neffens die noch op de berlossinge wachten te verlaten.

Insgelijck soudet een ongelijcke ende onrechtbaerdige deelinghe zijn / dat die gene die om een selve saecke hebben ghearbejdt / gebachten ende lijfen goet bewaecht / niet gelijck souden deelen / maer dat d'een al en d'ander niet hebben soude / ende dat die aen ons recht hebben geholpen / haer recht daer mede souden verloozen hebben.

Soo strijdt het oock tegen d'Onie van Drecht ende de Verbintnissen die Partijen be-eedicht ende gemaecht hebben.

2. Het waer oock niet eerlijck datmen de ontfanghen weldaden met ondancckaerheyt soude willen betalen / niet alleen aen zijn mede Lantflupden / maer oock aen de Duytsche Vorsten ende andere Bondgenoten die dese Landen in haren noot hebben by gestaen / ende met Gelt ende Volck geholpen / ende de fundamenten van de Wytheit helpen leggen / Want hadden de Duytsche Vorsten voornemelijck de Doorzaten van sijne Konincklijcke Majestejt van Bohemen / met de Graven van Nassou / aen Wilhelmus Prince van Oranien Hooghloffelijcke gedachtenis geenen bystandt gedaen / hy soude die machtige Heer-legers noyt te Velde gebzacht hebben / Ende of sy schoon die effecten niet en deden diemen daer van hoopte / soo dibiteerden sy nochtans des Wyants macht / hielden hem in breefe / verhinderden sijn voornemen / stijfden de wanckelbare gemoederen / bevestigden de swacke begincelen / ons rijt gevende om ons te voorszien ende te verstercken. Soo weetmen oock met wat sommen van Gelt ende Volck / Wyancckrijck ende Engelant booz desen ons hebben geassisteert / Ende nu alle Duytsche Vorsten of onder 't Iock gebzacht of verdruben zijn / ende noch op onsen bystandt hopen / beneffens onse mede Lantflupden / Ende tegens Wyancckrijck ende andere Bondgenoten willen Treves te maechen / sonder dat ons den noot dwinght / kan ons boozwaer tot geen eere gerekent worden.

Gelijck het ons oock tot eeuwige schantblecke sal wesen / ende een berwijt booz onse Nakomelingen / soo kop de verkregen Wytheit / die
soo veel

soo veel goets en bloets gekost heeft komen te verwaerloosen/ ende op het begeeren van onse onversoenlijcke Vpanden de selve in de Waeghschale hangen.

Soo en kant ons oock niet dan tot groote schande gerekent worden/ soo wy naelaten onse Victozien te verbolgen/ ende den Vpand te dempen/ nu daer soo groaten apparenatie toe is / Wy en sijn geen Gomen tegen Cartago/ dat wy dien behoeben te sparen/ om werck te hebben / 'tgebaer is vooz ons te groot met sulcken machtigen ende wreedden Vuer-man.

Het soude oock rebonderen tot naedeel van den Doozuchtighen Prince van Orangien / soo wy door den Crebes bedrogen oft onder gebracht worden / Aengestien het behoorlijck respect dat hem van alle de Prouintien wort gedragen / elck van dat geboelen zijnde / dat sijne Dozstelijcke Doozuchtigheyt desen Crebes wel sal konnen keeren/ soo het hem belieft met ernst sich daer tegen te stellen / daerom vertrou ick vastelijck dat sijne Dozstel. Doozuchtigheyt / die vernaemt is een seer voozichtig ende kloeckmoedigh Prinz te wesen / wel sal weten te voozkomen / dat de kostelijcke Vypheyt daer van de fundamenten by sijn Heer Vader met soo veel Passous bloet zijn geleght / ende het gebout by sijn Heer Vroeder Mauritius Hooghloffelijcke gedachtenis/ beneffens hem die sijnen Vroeder in alles trouwelijck heeft geholpen/ gelijk als onder het Dack is gebracht / hy daer noch sal blijven aen arbeypden/ ende 'tselbe sal soecken geheel te voltrecken ende upt te werken/ Ende dat hy sijne Dupsche Hester met sijne Kinderen/ beneffens sijn ende haer Volck / 'twelck zijn die van de Gereformeerde Religie/ van de hooberdige Hamans niet sal laten dooden / daerinnen weet datse met al haer vermogen nae trachten / Zijnde niet te wijsfelen of sijne Dozstelijcke Doozuchtigheyt siet ende weet dit alles wel/ daerom hy oock niet sal laten al waert met gebaer van sijn eppen leven sulcx te keeren ende af te wenden / soo datmen met Mardachai niet sal behoeben te seggen : Hester. 4 13. En denckt slechts niet dat ghy u leven behoudet, dewijle ghy in't Huys des Koninghs zijt voor alle de Ioden, want ist dat ghy tot deser tijt swijght, soo sal den Ioden uyt een ander plaetse hulpe ende verlossinge opstaen, ende ghy ende uwes Vaders Huys sult vergaen, Ende wie weetet of ghy om deser tijt wille tot den Koninckrijcke gekomen zijt, &c. Zijnde het een secker saecke dat soo wy vooz dese handelinghe t'onder quamen/ dat de schande meerder soude wesen/ als alle de eeren die vooz soo veel Mantijcke/ loffelijcke daden zijn vercregen.

2. **Wt** het voozschreben blijkt oock dat den Crebes niet Goddelijck en soude wesen / want God heeft d'Oberheyt het Swaerdt in de handt gegeven/ niet alleen om de goede te beschermen / maer oock de quade te straffen/ het welck in den Crebes geen van beyden sal geschieden/ want men beclaet ten deele de beschuttinge van't Vaderlandt ende Gods Kercke/ ende in't geheel de vooz-plantinge der selber / Ende men laet de moerwillige Vpanden ongestraft / of al de geweldendende tyzannije die sy in ons Vaderlandt hebben aengericht / haer een deure

deure openende om meerder aen te mogen rechten/ niet sorgende vooz
 de verseeckerheyt van desen Staet/ ende van Gods kercke/ Ende
 alle de verkregeue voozdeelen obergebende / naelatende de verlossin-
 ge van die gene die op onse hulpe hopen/ daer wy van Geds ende Con-
 scientie wegen aen zijn verbonden / daer in wy behoorden te volgen de
 vermaninge Salomonis Prov. 24. 11. Verlost die, diemen dooden wil, ende
 en ontrectt u niet van dien diemen verwoegen wil, Spreeckt ghy, siet wy en
 verstaens niet, Meynt ghy niet dat de gene die de herten bereydet het mercker,
 ende die op de ziele achtunge heeft het bekennt, ende betaelt den Mensche nae
 sijnen wercke.

Ende naedemacl dat onse Oorloge om de bescherminge van de Re-
 ligie meest is aengebangen/ soo behoorde de selve nu daer veel meer ont-
 gecontinueert te worden / nu sy hier bevesticht ende met publijcke an-
 thoziept aengenomen is: Want de Privilegien zijn den Deck-man-
 tel/ maer de rechte bewegende oorzaeche is de Religie geweest / sonder
 de welke men niet het hondertste deel van de lasten soude willen dra-
 gen hebben / noch noyt soo verre in de Oorloge gekomen sijn / het
 welck daer oock by blycht dat die met den Prince van Orangien in't
 beginsel van de Trouwen ende daer nae upt den Lande geblucht sijn/
 'tselbe hebben gedaen om de Religie ende niet om de Privilegien/ Ge-
 licht oock heeft gebleecken soo haest als den Briel ende andere plaet-
 sen ingenomen waren / wat veranderinge daer op is gevolght: Soo
 blycket oock by verscherden Placcaten van de Hog. Mog. Heeren de
 Staten Generael / welke gelegentheyt dan nu niet behoort versump-
 te worden/ nu haer die soo schoon presenteert om 'tgoede te bevestigen
 ende 'tquaet te weeren / wilmen hem tegen God niet besondigen met
 een groote ondanchbaerheyt.

4. Dat het maecken van enen Treves niet proffijtelck soude we-
 sen/ blyckt by meest alle de Weder-legginge der Trevische Argumen-
 ten/ dit hoortelijck daer noch by voegende / dat wy alstijt sullen moeten
 op onse hoede wesen/ en niet groote Schattingen ende meenichte van
 Rijghs-voelck gestadigh belast blyvende / sonder eenigewinste of ho-
 pe van voozdeel. Ten anderen om dat wy onse Reeringe ende welba-
 ren daer vooz meest souden verliesen/ ons selven verswackent ende on-
 sen Opandt verstercken / maer vooznemelijck om dat wy de West-Ind-
 ische Compagnie / de welke nu gelijk den Spaenschen dwinger is/
 ende daer ick ober de dertigh Jaren om hebbe gearbeydt eer die aen
 den gangh gebracht is / sullen moeten desolberen ende hem van de
 vzeefe verlossen / Boven-dien sullen wy de inkomsten van de Contre-
 butien / Licenten ende meer anderen moeten missen ende af schaffen/
 ende veel Vrienden tot Opanden maecken.

5. Wt al wat vooz den Treves by gebracht wort / kan niet gesien
 worden / dat eenige verseeckeringe vooz desen Staet daer in te binden
 zy / sal derhalven aentwijfen wat onseeckerheyt ende gebaer daer in
 gelegen is.

Vooz eerst staet seer te beduchten dat wy geen huypten werck heb-
 bende/

hende / weder insondige beroopen sullen krijgen / gelijck aen den boozigen
 Trebes is gebleken / welck wyer noch niet geheel en is uytgeblift /
 Het welck niet alleen om vscroop herkuffen en is ontfcecken / gelijck
 liek beelieden hebben gemaect / maer men seurt dat daer by al wat
 Kains hadt onder loopt / die sijnen / weder hared om dat hij booz
 was / ende dat eenige om Gods Kercker onder te brengen / daerom
 niet alleen sprecken dat sy beneffens alle Kettere ende Sectarisen
 openbare oeffeninge van hare Seeten mogen hebben. Waer spreec
 ken oock heftigh booz de Papisten / dat men die alle byheft behoort te
 geven gelijck andere / het welck al een groot Miserium in heeft / want
 dat volck is gelijck als Sampsons Dossen met de staete niet anders tsa
 men als om schade te doen / het welck groot achterdenken geeft datse
 metter tijt een Olla Podrido of Mengel-moes van alle Religien willen
 maecken / gelijck Machomet in sijnen Alkaron heeft gedaen / om vrede
 in de Wercke te hebben / ende in de Kercke alle Confusien in te brengen /
 het welck daer uyt te meer blijckt dat veel onder haer in opinien ver
 schillende / nachtans een intrinsique vrientdichap met malkanderen
 houden / ende groote kennisse met de Jesuiten ende andere Spaensch ge
 sinde hier met meenichte in't Landt komen / ende met hare Adheren
 ten soo sterck worden / dat men daer tegen niet sal willen of dorven
 doen / te meer om datse open-moedigh sustineren / dat men om de Re
 ligie niet oorlogen en mach / Ende alsoo sullen sy t' spel ghewonnen
 hebben / ende de Apostaten / die alrijt de meeste Vpanden van Gods
 Kercke sijn / sullen haer aen die quade Predicanten (die een vder dor
 ven sijn leet seggen / ende tegore goet / ende quact quact noemen) wel
 gawroken sien / als haer de beschuttinge van de Oberhept sal benomen
 worden / die naet seggen van die gassen om de Religie niet oorlogen
 en mach / booz die van de Beresormeerde Religie dan niet overigh
 zinde als whet / Galge / Swaerdt ende Warningsmenten / Want sy
 sullen de opinie / dat men om de Religie niet oorlogen en mach / den
 Paus met de sijne soo haest niet uyt het hooft praten / het welck dan
 niet allen sal sijn een vrecht van onsen Trebes / maer men sal daer
 booz noch komen tot eenen vasten vrede / booz die gene die haer hooft
 niet in den loep en laten / want met den Paus in vrientdichap ende re
 conciliatie zijnde / sal die met sijnen eersten Soue den Koningh van
 Spaignien niet gebreken / booz die gene die het soo verstaen kon
 nen. Dit is dan tegene ick vermoede dat met sulck seggen en drijven
 by eenige gemeent wort / ende de seckerhept die wy uyt den Trebes
 ende draffengen der Wapenen hebben te verwachten.

Boven-dien sal ons oudt ende erbaren Krijghs-volck in den Tre
 bes aysterben / verloopen ende haer elders in dienst begeben / de obert
 ge ver

ge verbuyten ende slay worden / want 'gaet niet het Konighs-volk
 gelijck met hare wapenen / als sy niet wel geseffen ende onderhouden
 worden / soo verbuyten ende verroefen se.

Maer dat hier in het ergste is / is dat sijne Princelijcke Excellentie
 ende sijne genade Graef Ernst van Nassou / vndertruffen sullen inder
 gen komen te sterben / of ont ende onbequaem worden / om de lasten
 van d' Oorloge langer te konnen dragen / weynigh Hoofden oberigh
 zijnde / die nae mijn oordeel eenen machtigen Leger souden konnen
 hoeren / daer wy in Oorloge blybende / gader sullen mogen aenquer
 ken. Wy hebben oock te bzeesen dat soo wy eens upt d' Oorloge schep
 den / dat wy daer swaerlijck weder sullen konnen ingeraecken / want
 woer eenige Reden gebonden waerom wy behooren upt d' Oorloge
 te schepden / soo veel boozdeelen hebbende / soo salder veel inder gebo
 den worden / om daer niet weder in te komen / daer eens uytgeschepden
 zijnde / Soo datmen al veel verdragen ende liever groote boozdeelen
 beruypen sal / ende laten outrechten eerren weder tot de wapenen
 sal willen komen / het welck den Vpandt merckende / In profijt daer
 mede sal weten te doen / want dat maecht oock bloode Lieden stout
 als sy sien dat hare partije upt bzeese of ander consideratie niet wel derf
 toe tasten. Het heeft gebleecken aen den Advorac Barnevelt met de
 sijne / die wetende dat sijne Princelijcke Excellentie Hooghloffelijcke
 memozie / niet gaerne tot extremiteten en quam niet hare waer
 gelders seer fier ende moedigh waren / maer als sijn Excellentie sich
 met ernst daer tegen selde / soo verdragen als rogh ende was maer
 eenen droepen byer / want sy waren niet aengemmen boozde Deltige
 maer daer tegen te stryden / om quaer te dyn sonder noot dwanghi
 Men salde Gemeente oock qualijck / ja seer swaerlijck tot gebden van
 Schattingen brengen / veel sullen oock liever upt den Vpandt verdragen
 sien om die r'ontgaen / daer den Vpandt dan dapper onder sal roepen.

Het sal oock niet weynigh te bzeesen staen / dat soo onse schepen te
 gens de Vdemie eens sterck op Spaignien varen / dat den Koningh
 van Spaignien / daer op het onberwachste de handt sal op leggen / te
 gen dat hy het spel weder wil beginnen / hem ondertruffen ter Zee
 sterckende / beneffens veel andere consideracien meer / te langh om te
 verhalen.

Maer om dat niet soude schijnen datmen den Crebes begeert aen te
 gaen sonder goede verseeckeringe / soo worden by de Crebes-gesinde
 eenige belachelijcke verseeckeringe boozgestagen / Cerstelijck dat den
 Kenjer daer mede sal in begroepen zyn / die sal moeren behoobendirec
 telijck of indirectelijck gedurende den Crebes tegens dese Landen niet
 r'atteren: Ten anderen sullen die van de Overheerde Landen sulcr
 oock doen: Voben-dien sal de West-Indische Compagnie by haer
 Oorlog ghemaintineert worden: Ende den Vpandt sal Santbliet/
 Berck ende Tingen demolieren / met al welck wyf allen bewaert zyn
 of wy niet hepde de boerten iwt byer saren / of by eenen Mast-boom
 sliepen.

in den Cre...

Ende om te bewijfen d'onseer keecheit van dese verseeckeringe / met
 den Keyser / Koningh van Spaignien / ende de Overheerde Landen /
 soo waert ghenoech te seggen datse Papiſten sijn staende onder den
 Paus van Romen nae hare constentien / dan sal selve wat naerder
 bewijfen / daer toe niet verhalende t'besluit van de Concilien van Con-
 stans ende Trenten / noch hoe weynigh de Princen meynen gehouden
 te sijn aen de beloften die sy hare gewapende Onderdanen doen / booz-
 nemelijck die sy booz Rebellen ende Ketterg sijn houdende / Maer sal
 daer toe gebuycken de practijcken van't Paps van Costentijck / ge-
 houdt op dat Machiavelleche fundament / dat den Prince geen werck
 behooft te maecken van de onderhoudinge sijner beloften / als hy maer
 boozdeel mach doen / ende dat hy dan sonder eenigh woegen der con-
 scientie of eelijck insien / mach sijn Trouw schenden / alle welcken
 Rechten ende den Godt breecken / gelyck de dagelijcksche verbindinge
 sulcx nu leert / Maer booznemelijck behooydet ons de hayzen te doen
 rijfen / dat de Papiſten leeren ende gelooven dat den Paus t'hoof van
 der Kerck is / Gods State-houder ende God op der Aerden / dat hy
 mach gebieden wat hy wil / ende datmen hem moet gehoozamen son-
 der eenige weder-reden / Toe dat hy macht heeft de Princen ende On-
 derdanen van Eedt t'ontlaen / Sels oock datse haren Eedt ende Be-
 loften moeten breecken / op de verdoemenisse harer zielen als hy het
 haer beveelt / Houdent booz een verdienstelijck werck / als sy sulcx
 doen / ende de Ketterg bedriegen tot boozdeel van de Roomsche Kerck-
 re. Ende of pemandt wace die niet en geloofst dat sy sulcx leeren / die
 behoefte maer nae Spaignien te gaen / ende ontkennen dat den Paus
 die macht heeft / hy sal vergeten weder te keeren / waer hy men siet wat
 schandelijcke bedriegerye het is / als men ons op't Wooydt of Eedt van
 sulcken Lieden wil doen betrouwen.

Maer om noch klaerder te betoonen dat des Keyfers beloften niet
 bondiger en sijn als van den Koningh van Spaignien / ende dat het
 gene ick hebbe verhaelt van haer ontrou waerachtigh is / Soo sal ick
 hier int lange niet verhalen met wat listen ende practijcken hy aen de
 Kroone van Bohemen is geraecht / noch alle de onbehooyliche mid-
 delen die hy heeft gebuyckt om sijne macht te verbeypden / ende de
 Duytsche Partie onder t'Noch te bzingen / want dat ware geen werck
 van een dagh / weke of maent / maer van een gantsch jaer / sal verhal-
 ben maer ter loops eenige staelsens aenvoeren / die ny in den sin schie-
 ten die suits den Slagh van Prage sijn geschiet.

Eerstelijck heeft hy dooz verschepden Sinceraciones soo sy het noe-
 men / maer om wel te seggen / rechte bedriegeryen alle Duytsche Doz-
 sten in't gemeen te verstaen gegeven / dat sijn meeninge niet en was /
 ofte geensins sijn booznemen / den Religions of Drophanen Wyde in
 Duytschlandt in't alderminste te turberen / maer dat hy alleenlijck
 sochte sijnen Wynde Fredericus te verbolgen / Ende daer op bestoren /
 dat hy alle heplsame Lants constitutien / maer insonderheyt de Augs-
 burgsche Confessie wilde maintineren.

Ten an-

En anderen soo isser niet eenen Rijk-Doct of Stande geweest die in't Rijk noch diergelijke verklaringe van den Keyser niet heeft ontfangen / Ende daer-en-boven verskeringe datse voer Inquartieringe ende andere schaden souden bevrjdt zijn / soo sy den Keyser maer met wat Subsidien van Gelde wilden assisteren.

Maer dat sulcke Subsidien meer als reus zijn gegeven / soo zijnse doch naederhandt / van de Inquartieringe in geender manieren byz geweest / veel min by haer oude Privilegien ende Religions Vrede gemaintineert / maer hebben hare Kercken aen de Papisten moeten inrupmen / als tot Augsburch / Wirtenberch / Stift / Bremen / ende andere plaetsen / staende een deel noch in dat gebaer / datse niet alleen hare Kercken sullen moeten inrupmen / maer doch Garnisoenen in hare Landen ende Steden nemen / gelijk aen Wirtenberch / Saren / Francfort / Neurenberch / Worms / Spiers / Hannouw ende andere plaetsen meer te sien is.

Om dat den Keyser sijne bloedighe desseins te eerder ende betre mocht in't werck leggen / ende soo wel over Zee als binnen 's Lands den Meester konde speelen / Soo heeft hy ten eersten den byzomen Hertoch van Pomeren sijn gantsche Landt ingenomen / ende met Inquartieringe in sulcker boegen bestwaert / dat den goeden Hertoch niet soo veel en is over-gebleven / daer hy sijn Tafel mede konde onderhouden / daer nochtans den selven Hertoch nae luydt van des Keyserse eegen bekentenis / noch in't publijck of in't particulier in geender wijse tegens hem en heeft misdaen of gesondicht.

Daer nae heeft men Straelsont met gelijkmatigen ende nietighe pretexten groote sommen gelde afgedrongen / ende dan noch tegen alle gegeven trouwe ende billijckheyt de selve willen innemen ende uytplonderen / gelijk aen andere oock is geschiet.

Men heeft in gelijcke val de goede Hertogen van Mekelenborch / onder pretext dat sy den Koningh van Denemercken hebben geassiesteert / eerst al haer Landen ingetogen / ende die daer nae tegen alle recht ende billijckheyt den Vrede-lander in eghendom ingegeven / gelijk de Geestelijcke Keur-Doctsen selve getuygen.

Den Hertoch van Lunenborch die den Keyser in alles heeft bygestaen / heeft men tot Danchsegginge sijn Landt gantsch uytgeplondert / 't Stift Minden genomen / ende sijn Broeder die goede dienste gedaen heeft gecasseert.

Sijne Koninkelijcke Majesteit van Bohemen Vrouwe Moeder / als oock sijnen Broeder / die tegen den Keyser niet hebben gehandelt of misdaen / heeft men haer Lijf-gedingh ende Landt ingenomen / ende tot nu toe behouden.

Soo is oock des Keyserse ende Spaenschen aenhanghs perfidie daer aen niet weynigh te speuren / dat sy nae den gestoten Vrede met Denemercken / desen voozleden Hertst tegen alle accoordende besloten / besloten hebben eenige Regimenten in Holsteyn te Inquartieren / om alsoo dat Landt van nieuws te occuperen / soo 't selve door den

Deenschen en Hollerschen tegenstandt niet waer verhindert: Maer wat behoefde ick verre te gaen / dewijle wy d'erepelen by huys hebben / want den Keyser heeft dese Landen gestadigh goede Wijne ge-toont / ende haer van een gewisse Deuterallitept verseeckert / maer middelert-wijle den Koningh van Spaignien verscheyden veysen geassisteert / voornemelijck het voorszeden Jaer.

Voorz-by-gaende het gene by Kintsche den Baron van Zerotin ende andere is gepasseert / die van des Keyfers beste Vrienden zijnde / nochtans hebben moeten upt den Lande wijcken.

Maer by een pegelijck die niet wil bedrogen zijn / of andere soecht te bedriegen / wel siet datmen met des Keyfers beloften min is verseeckert als of hy niet beloofte en hadde / om dat yemande die vroom is / niet wel kan gelooven dat soo grooten trouwloosheyt by den Mensch kan gebonden worden / daer over men altyt wat betrouet ende bezorgen wort.

Met het woort van de Regenten in de Overheerde Landen / gaen wy niet veel vaster soo lange als sy in hare Conscientien aen den Paus verbonden / ende aen den Koningh van Spaignien met Gedyt verplicht zijn.

Maer dat sulck voorz-geven niet dan bedragerij is / merckmen noch beter als men wel acht neemt op haer Argumenten / want als sy willen Crebes hebben / soo verheffen sy seer hooge des Keyfers macht / voorgebende dat wy hem beneffens den Koningh van Spaignien tot vbandt hebben / Maer als men haer bewijst dat des Keyfers macht noch swach is / van dat hy dapper sal toenemen soo wy Crebes maeken / waer door hy hem van gerustelijck sal konnen Meester maeken / van alle de Henen en Vijck-steden; Daer door wy den Keyser aen d'een zijde hebbende sullen sitten als een Muys in de Valle; Soo seggen sy dat sy den Keyser niet en vreesen; Ingelijck als men spreekt van onse Vrienden ende geallieerde / als Franckrijck / Groot Britaignien / etc. dat die ons sullen assisteren / soo antwoerden sy / men mach haer niet betrouwen; Maer als men spreekt van den Keyser / Koningh van Spaignien / etc. soo mogen wy gerust slapen; Wie siet niet wat hier achter schuypt / want of Franckrijck ende Groot Britaignien ons de hulpe niet en doen die wy wel souden wenschen ende onsen noot verenscht / nochtans hebben sy niet gelaten ons somwijlen met Gelt ende Dolck by te staen / sonder het welck wy qualijck souden gesubsistueert hebben / zijnde in allen geballe beter te betrouwen als onse Meyneedige vbanden.

Wat het maintineren van het West-Indische Orroy belanght / kan niet bedencken hoe dat geschieden soude hier Crebes hebbende / want ist int Crebes soo sal't niet mogelijk zijn daer sonderlingh voorz-deel te doen / om dat den Koningh van Spaignien daer nimmer plaetsen heeft beset als te vooren / gelijck blijkt in den Amazonis; Oronoque Panra d'array, &c. Wat de Compaignie daer middelert-wijle sal conquesteren is noch onsecker / Oock ist Zept al hooge inden top ghe-trocken

trocken om in tijt van Trebes haest profijt te doen. Ist in Oorloge /
 soo sal de Compagnie terstont gematteert zijn geen Dupten krijgende /
 want Spaignten sal hem gestoten houden hier geen Oorloge hebben-
 de / ende sal in een Jaer of twee niet avonturen / werpen wy Polck
 aen't Landt hy sal niet min doen / ons offensibe of deffensibe Oorloge
 aendoende / waer door wy terstont sullen geconsumeert zijn geen winste
 treckende / soo sal de Compagnie derhalven hare upcrustinghe doch
 moeten minderen geen winste treckende / daer Spaignten middelen
 sal hebben om de sijn te vermeerderen / als hy alle toevoer van Sche-
 pen / Polck ende Scheeps-tuygh sal hebben / ende alles wat hy nu
 in de Oorloge consumeert ter Zee sal nogen gebruiken / waer door
 hy de Compagnie te machtigh zijnde / sy sal deffolveren. Dat eenige
 Steden souden ghedemolleert worden / booznemelijck Lingen ende
 Berck / komt in geen consideratie in saecken van sulcken gewichte /
 want die plaetsen houden wy half belegert / Al worden sy gedemolleert
 den Opandt kanse haest weder stercken of andere in haer plaetse / als
 hy maer qualijck wilt / ende hy sal alijt qualijck willen als hy maer
 voordeel siet te doen / Ende met sulcken bodderhen vooz te gheben
 blijfe hy in Possessie van't ghene hy onrechtbaerdigh besit / up alle
 welcke men klaerlijck siet hoe wepnigh seckerhepts in Trebes maec-
 ken te vinden is / Ende hoe die van de Gereformeerde Religie met
 haer hooft speelen / dien maeckende / al-hoe-wel de Libertijnen ende
 andere Trebes-drijvers niet sullen by gaen / gelijck tot Prage heeft
 ghelecken / daer de Papijsten selve niet by en zijn gegaen.

6. Wat het laeste point aengaet / namentlijck waer men middelen
 sal bekomen om d' Oorloge te continueren / wete daer niet veel op te
 seggen / alsoo my 't Lants middelen wepnigh zijn bekent / alsoo noyt in
 de Regieringe ben geweest / ende nu noch eenige Jaren uplandigh in
 de welcke groote veranderinge kan vallen / Dan alsoo my dunckt dat
 ter noch middelen genoegh zijn om d' Oorloge te continueren / sal de
 bypheit gebruiken myn geboelen daer van te seggen.

Om te weten of wy nu noch konnen in d' Oorloghe continueren /
 moet het Vatroon niet genomen worden op het voorleden Jaer / daer
 de sterckste Stadt gewonnen wert die den Opandt hadde. Ende dat
 den Opandt door quade roeficht in de Veluwe is geraecht / welck
 het Landt extraordinaris veel heeft gekost / Oock niet op de middelen
 die wy hadden in't begin van d' Oorloge / maer gelijck wy waren op
 d' eynde van de boozige Oorloge / ende in't begin van dese laeste Oor-
 loge het welck geballanceert zijnde / soo meyne ick dat het inkomsten nu
 meerder is als doen / waer up ick besupte dat d' Oorloge nu beter kan
 gecontinueert worden / als doen weder aengevangen / welck alle ver-
 standige Luyden sullen bekennen.

Ick bekenne dat beter ware een offensibe als deffensibe Oorloge te
 voeren / maer datmen daer up soude willen doen volgen dat bette
 ware sood eenen schadelijcken Trebes te maecken / als een deffensibe
 Oorloge te voeren / ontkenne ick / want dat ware van d' eene extremit
 tept in

tept in d'ander ballen / het waer beter een Jaer of twee gepauseert /
 ende laten de West-Indische Compagnie met de Spaigniaerden wat
 tabben / als eenen Trebes te maecten / daer de Vpheyft ende 'tgeheele
 Landt mede soude verloozen gaen.

Mp dunckt oock dat eeren tot lichtinghe van eenighe nieuwe
 Schattingen soude komen / dat booz eerst nauwe toeficht diende geno-
 men te worden / dat de Impossten die der zyn behooslyck werden be-
 taelt / sonder eenige dissimulatie of compositie / ende dat de Contra-
 benteurs met alle rigeur werden gestraft / Dat de Penningen daer nae
 wel aengelept / ende op de Vibres / Ammonitie / Wagens / Schepen /
 ende booznemelyck op de bestedinge van de Wercken goede achtinge
 genomen werde / daer't Landt groote schade by lijdt / 'twelck met
 goede betalinge eenighsints te helpen ware / Ende 'twaer beter het
 gelt daer toe gelicht tegen twintigh ten hondert / als dat Volck te laten
 nae-loopen / want dat kost het Landt de helft meer alst anders doen
 soude / d'Experientie heeft mp oock geleert / wat daer aen gelegen is /
 dat pemandt die hem daer mede bemoept 'tselbe versaet. Wyders dat
 men de Capiteynen tot Winne-broeders maecte / datse de betalinge
 aen de Soldaten niet souden doen / want daer worden seer groote sou-
 ten in gecommiteert / dewyle dat een Capiteynschap op vier hondent
 guldens jaerlijcx wort geestimeert / daer't Landt ende de Soldaten
 boben dat noch / groote schade by lijden. Al 'twelck wel in achtlinge
 genomen zijnde / middelen ghenoech souden booz handen wesen / om
 offensibe Oorloge te voeren sonder nieuwe Impositien op te setten :
 Het soude hier toe oock veel helpen soomen't daer toe konde bzingen /
 gelyck het in't stuck van de Munte gebzacht is / Daer een yder die
 groote handelinghe van Gelt heeft gehad / Gedt heeft moeten doen de
 Placcaten te onderhouden / want dan soude ten minsten de schande
 van Wepneedigh te wesen / haer af-houden soo het de conscientie niet
 dede.

Het soude oock geen kleyn boozdeel booz't Landt zyn / soomen eeni-
 ghe vrome Godbzuchtighe Mannen vordonneerde die de aicrigheyt
 vbandt waren / om alle klachten ende ontdekkingen van frauden t'aen-
 hoozen / ende den Aenbzenger in stilheyt sijn recompense te geben /
 Men de welcke een vegelyck die wat aen te bzingen hadde tot't Lants
 beste hem soude mogen adresseren / daer souden dan veel frauden ont-
 deekt ende veel goede dingen te boozschijn komen die nu verhoorgen
 blyben / om dat de Lieden vzeesen lange te moeten nae-loopen / ende
 vzeese te seggen hebben / niet gaerne aen veel Lieden openbaren.

Is dan noch van noode eenighe nieuwe Schattingen in te willigen /
 die sullen by de Gemeente gaerne betaelt worden / want de vzeese van
 den Trebes is haer soo kout op't herte geballen / dooz't gebaer datse
 daer in sten / datse oock boben hare vermogen sullen contribueren / om
 van die vzeese verlost te zyn / Soo dat den Trebes niet boozgaende
 ten minsten dat goet heeft gewozcht dat de Gemeente sal williger in're
 geben wesen.

Dan ick

Dan ick achte dat niet noodigh sal wesen een staende Impositie in te willigen/ vastelijck betrouwende dat soo wy ten Jaer of twee offensibe Oorloge konnen voeren / dat het Lants inkomsten daer nae sufficient genoeg sal wesen om der Landen Oorloge haest ten eynde te brengen: Ende om te bewijzen dat niet den noot maer de weelde ons tot den Treves doet verstaen / soo laet een capitael Leeninge leggen / op alle Steden ende persoonen die meer inkomens hebben als sy jaerlijck bereeften of uyt geven moeten / ende datse 't Landt selve op eenen redelijcken Interest geven / welcken Interest met het Capitael men sal vergoeden/ als d'Oorloge ten eynde is/ of 't Landt eenige merckelijcke verlichtinge heeft/ Voorsecker 't selve soude soo veel bezagen dat niet noodigh soude zyn eenige nieuwe Schattingen in te willigen / ende alsoo soude niemandt beswaert worden / want het soude van den overbloeet wesen/ doch soude 't Landt daer mede niet geparkt zyn / ende den Opandt uyt den Lande zijnde souden de schulden haest betaelt wesen/ waer middeler-wijle pemandt die't gelt behoefde tot Houwelijck goet voor sijne Kinderen / die kan haer daer van een deel ten Houwelijck geven / 't sal haer beter deucht doen als Processen diemen in Branchrijck de Kinderen ten Houwelijck geeft.

Maer wil dat niet vallen/ soo zijnder veel Gods-hupsen in't Landt/ die jaerlijck Landen / Hupsen ende Renten aenkopen / waer by men siet datse 't gelt niet behoeven / welke Penningen 't Landt soude nae hem nemen op Landt-renten: Ende die betalen als boven / ten ware datse middeler-wijle hare Interesten van doen hadden tot onderhout van den Armen / diemen haer dan jaerlijck soude betalen.

't Is mijns bedunckens ooc niet behoort dat de Arme hier te Lande na addenant meer geve als de Rijken/ namentlic in de Consumptie van Branch ende Cer-waren/ die behoorden verlicht te werden / ende andere Waren die de Armen niet en behoeven meer beswaert te zyn/ als onder ander Fluweelen/ Satijnen/ Zijde / Zijden / Gouden ende sijne Wolle Takenen / die op ander plaetsen met ontrent 20. ten hondert belast zyn/ Inselijck Gout ende Silber-draet / kostelijcke Pelte-rjen/ ende dan op't Houwelijck goet dat secker sommen excedeerde.

Soo behoort nae mijn oordeel oock eenen eenparigen boet genomen te worden over de gemeene Middelen in alle de Probintien/ want heeft d'een Probintie Arme/ d'ander heeft geen gebreck/ ende de Arme sijn over al te arm waerse wonen/ Ick weet oock niet waerom dat Spijse ende Branch die't Schep verbruyckt worden / niet soo veel en souden betalen als 't gene aen't Landt ge-eten en gedroncken wort: Ware het Lants inkomsten dan noch niet genoeghsaem / soo moeste over alle de Landen nieuwe Consenten gebzagen worden / gelijk meest in alle andere Landen ende Koninckrijcken geschiet. Dan op't stuck van de Verpondinge moeste achttinge gegeven worden / dat die soo werde gebricht/ dat ter plaetsen daer de Hupsen ende Landen meest renten / die oock nae addenant getareert wierden.

De Somme van al 't gene ick hier op wil seggen/ is/ Datter midde-

C

len.

len genoegh zijn sonder pendants bozder beswaringe of offensibe Oorloghe te boeren / want als de Rijkhe contribuieren van haren oberbloet / soo ist geen beswaringe dooz dien sy daer geen gebreck by en hebben : En dat in allen geballe meer niet getracht worden / de Rijkhe als d'Arme te beswaren / Maer hoe ende op wat wijze 'tselbe best sal geschieden / is byuten mijn speculatie ende kennisse. Ick verstaer wel dat ofment op d'eene maniere of 'andere neemt / dat upt der Lieden Bourse moet komen / ende datmen vooz al behoort te trachten de Inkomsten van byuten te krijgen sonder de Gemeente te beswaren / daer ick goede middelen toe hebbe gepresenteert aen te wijzen / ende oock aengewesen hebbe / haddemen die niet versmaet / upt bylese dat ick daer oock genut van hebben soude.

Edoch ick achte dat dit hooftbrekinge te vergeefs is / en dat 't Landt middelen genoegh heeft om een offensibe Oorloghe te continueren / want ick hebbe op redelycke conditien middelen gepresenteert aen te wijzen / om met Gods hulpe d'Oorloghe haest tot een gewenschte eynde te brengen / 'twelck alsoo't niet aengenomen en wort / genoegh te kennen geest dat het Landt geenen noot en heeft / of dat het gebreck van middelen geen bewegende oorzacck en is van't maken van eenen Trebes / Segtmen datmen my niet en gelooft / soo en dedemen in't opzichten van de West-Indische Compagnie oock niet / daer ick meer als dertig Jaren om gearbeyt hebbe / Ende d'experientie leert nu wat hoozdeel dat dese Vereenighde Landen daer upt beginnen te trecken / niet meenende dat pemandt mijn vooz-geben vooz frivool sal dozben oordeelen / soo lange als hy niet en weet wat het is dat ick vooz-geben wil / want die soude anders sijn Sententie mede brengen / namentlyck dat hy eenen verwaenden Gecck soude wesen / oordeelende van een onbekende saecke.

Dit is dan 'gene ick tot dienst van't Vaderlandt / om den Trebes te helpen sleupten / hebbe goet gebonden inder haest by een te stellen / Alsoo ick achte 'tselbe den grootsten dienst te wesen / die ick dese Vereenigde Landen soude konnen doen / om dat het beslypt van den Trebes niet dan den onderganch der selber en kan veroorzaccken / daer ick ter contrarien den Koningh van Spaignien geen grooter of beter dienst soude weten te doen / als den selben te helpen bebozderen / al schonck hy my 25. duysent Albertijnen op eenen hoop / want den meesten dienst die den Marquis Spinola aen den Koning van Spaignien heeft gedaen / wort geoordeelt het maken van de Trebes te wesen. Iffer nu pemandt die my kan bewijzen dat ick gemist hebbe / ende dat eenen Trebes vooz Gods Kercke ende 't Vaderlandt bozderlyck ware / ick sal gaerne mijn schult bekennen / ende met hem roepen Trebes / Trebes / geluck hebbe den Trebes / Maer soo mijn Bedenen goet ende bandigh zijn / soo bidde ick de Trebes-dijbers / datse haer willen bedencken / ende af-laten te bebozderen / een saecke daer soo grooten onheyl upt soude konnen ontsaen. Daert wel. Wt den Hage desen 16. January 1630.

¶ J A S.

de Do:
erbloet/
ebben:
s d' A:
geschie:
dat of:
Burse
homken
ck goede
gewesen
ck genu

r Lande
ern want
e wijfen/
e te hzen/
nen geest
middelen
s/ Segt:
en van de
ig Zaren
el dat dese
nende dat
soo lange
die soude
enen ber:
saecte.
Trebes te
llen / Al:
se Dere:
n Trebes
aer ick ter
eter dienst
chonck hy
dienst die
ft gedaen/
nu pemaer
rebes voor
gaerne mijn
heluck hebbe
ijn/ soo die
ende af- laten
oude konink
go.

